

LUCIA. Fanny Holmberg är kandidat nummer 2 för Ålands lucia 2006. Fanny minns barndomens stämningsfulla, tidiga luciamorgnar framför tv:n då hon fick se Sveriges lucia och tårnor uppträda. Att nu få vara en del av den åländska luciagruppen ser hon som en stor ära.

SIDAN 2

Riskerar Åland att åka ut ur EU?

Riksdagsmannen varnar för nej till grundfördraget

NYHETER. Om alla EU-länder ratificerar det nya grundfördraget för EU men Åland säger nej, vad finns då kvar att basera ett åländskt EU-medlemskap på? Och vad händer med de åländska samlösningarna?

– I så fall är det enligt min uppfattning starkt ifrågasatt om vi är med. Vi står där med tomt bord och nya förhandlingar framför oss, säger riksdagsman **Roger Jansson**.

Om det nya fördraget träder i kraft så ersätter det nämligen de gamla.

Därför måste regeringarna Vanhanen och Nordlund lösa de praktiska frågorna så det blir en positiv diskussion i lagtinget, säger Jansson. Den viktigaste frågan är en plats i EU-parlamentet.

Vid president **Tarja Halonens** kansli kommer man att väldigt noga granska hur det ser ut rent juridiskt med Åland och EUs grund-

fördrag. Det berättar talman **Barbro Sundback**(s). Hon informerade presidenten i går om Ålands syn på EU-frågan efter att tillsammans med lantrådet **Roger Nordlund**(c) ha hört av riksdagens grundlagsutskott.

Sundback tror att det i lagtinget kan bli svårt att få ihop en kvalificerad majoritet för ett ja till grundfördraget om Åland inte får några löften om en parlamentsplats.

SIDAN 5

Fyndigheter. Tryffelhunden "Lala" och hennes matte Kristina Holst gjorde flera fynd.

Foto: ERKKI SANTAMALA

På skattjakt i skogen

REPORTAGE. Den här veckan har tryffelhunden "Lala" genomskött de åländska skogarna efter tryffelsvamp tillsammans med experten **Salem Shamekh** från Tekniska högskolan i Helsingfors.

De hittade bara "falsk" tryffel, men fynden tyder på att det åländska klimatet och ph-värdet i jorden lämpar sig för tryffelodling.

SIDORNA 10-11

Knep mot bananflugor

NYHETER. På grund av den varma hösten är bananflugorna extra besvärliga just nu. En expert tipsar om hur du blir av med dem.

SIDAN 3

Inkräktare fick villkorligt

NYHETER. Domen har fallit mot den drygt 40-åriga man som försökte tvinga sig in i en ung kvinnas lägenhet i Mariehamn en natt för drygt två år sedan. Hon slog honom blodig med sin nyckelknippa för att freda sig, och vid rättegången vittnade hon om hur det "svartnade för ögonen" på henne av rädsla. Mannens straff blir 30 dagar villkorligt fängelse och 492 euro i böter.

SIDAN 5

Hammarland svenskast

NYHETER. Hammarland är Finlands svenskaste kommun. 96,03 procent av invånarna är registrerade som svenskspråkiga. Saltvik knep andra platsen med 95,57 procent och Korsnäs i Österbotten kommer trea med 95,06 procent.

SIDAN 15

Nätjätte till Åland

NYHETER. Nordens största skivhandel på nätet, cdon.com, lägger om sitt affärssystem och under år 2007 kan ålänningarna handla cd-skivor, dvd, hemelektronik och böcker via sajten. Tidigare har det varit omöjligt på grund av Ålands momsbestämmelser. – Vi är givetvis mycket intresserade av den åländska marknaden och ser fram emot att lansera cdon där under 2007, säger cdon:s vd **Mikael Olander**.

SIDAN 9

Messa Nyan!

Nya Åland 0457-323 44 44

Dagens ålänning

Marika Salminen

Nyankortsvinnare

Harry Tommiska
Nr: 102541

Vinner en SverigeLott.

Vinsten skickas på posten.

Ekosatsning. Malena Kulves i äppelodlingen. I bakgrunden går en av kalvarna och betar i allsköns ro. Foto: ERKKI SANTAMALA

Sunds-odling för ekoäpplen

MILJÖ. Hemma hos **Malena Kulves** och **Patrik Karlsson** i Sund Mångstekta betar kalvar mellan äppelträden. Träden gödglas med koskit från en gård

i grannskapet och på våren polineras blommorna med hjälp av inhyrda bin.

Ohyran hålls efter med en blandning av matolja och tall-

såpa och en hel bataljon nyckelpigor och spindlar. Gift och konstgödsel används inte.

Den första ekoäppelskörden plockas som bäst.

– Vi planterade drygt 600 träd i våras. Nu har vi beställt lika många till, berättar de nyblivna äppelodlarna.

SIDAN 8

STOCKHOLM
alla vardagar

M:hamn Sthlm
07.00 → 06.30
17.00 → 16.30

Sthlm M:hamn
09.10 → 10.40
19.30 → 21.00

AirÅland
www.airaland.com
Bokning även på tel. 17 110 eller hos din resebyrå

Luciakandidat nummer 2: Fanny Holmberg

Barnkär tjej med trädgårdsdrömmar

Fanny Holmberg är Mariehamnstjejen som sjungit nästan hela livet, både i kör och hemma ikapp med stereon.

– Det känns nästan överkligt att jag är en av medlemmarna i årets lucia-grupp, men samtidigt är det jättekul, säger Fanny.

17-åriga Fanny Holmberg är kandidat nummer 2 som presenteras inför valet av Ålands Lucia 2006. Hon bor i Mariehamn och ägnar sig just nu åt tredje årets studier vid Ålands lyceum.

Familj: Mamma Agneta, pappa Jan och hunden Rico.

Fritidsintressen: Rico tar mycket tid, med promenader morgon, middag och kväll. Fanny är även gymnastiktränare för olika barngrupper, från förskoleåldern upp till årskurs 5, och pysselklubbsledare inom församlingen.

Senast lästa bok: Läser just nu "Thereses tillstånd" av Hanne-Vibeke Holst. Sedan planerar hon att läsa Fred Forsells nyutgivna bok "Texter att älska till".

"Jag blev så glad när jag fick höra om den, en åländsk bok som verkar rolig att läsa."

Sångvana: Har sjungit i skolkör sedan årskurs ett och därefter även i Ålands lyceums skolkör. Fanny gillar att sjunga enkla, trallvänliga sånger och lyssnar på det mesta. "Just nu är favoriten låten Unfaithful med Rihanna, men jag tröttnar rätt snabbt och byter ofta."

Personligt luciaminne: "När jag var liten såg vi alltid på tv tidigt på morgonen då Sveriges lucia uppträdde. Det var stämningsfullt att sitta där framför tv:n och äta frukost före man gick till skolan. Det här var innan man själv började lussa på morgnarna."

Framtidsdröm: Familj och eget hus med stor egen trädgård ingår i Fannys tankar inför framtiden. "Sedan jag var liten har jag alltid drömt om man och barn och hus. Jag ser det som en bild framför mig, men var det här sedan finns – det ser jag inte."

ANNA BJÖRKROOS
redaktion@nyan.ax
tfn 528 463

Foto: STEFAN ÖHBERG
stefan.ohberg@nyan.ax
tfn 528 469

Jag brinner för...

...att vara med i luciagruppen och genom det kunna glädja andra, små som stora. Före man blev luciakandidat hade man aldrig kunnat tänka sig hur mycket glädje vi i luciagruppen skänker de vi träffar genom att komma till dem och sjunga för dem. Att jag som helt vanlig människa kan göra det är väldigt vackert. Att få göra detta är en stor ära. Till vardags brinner jag för att jobba med

barn. Som gymnastiktränare, miniorgrupp-sledare och på somrarna då jag jobbar på Lemböte lägergård får jag chansen att träffa barn i olika åldrar. Allt från förskolebarn till fjorton-, femtonåriga konfirmander. Alla dessa människor ger mig otroligt mycket glädje. Hur trött jag än kan vara blir jag alltid glad när jag träffar dem. Lika mycket som jag kan ge dem ger de till mig. Hela tiden lär de mig något nytt och

gör saker som får mig att skratta. En rolig sak som hör ihop med att träffa många människor är att det hela tiden blir fler som kan hälsa på en. Varje gång någon hälsar på mig blir jag jätteglad och fortsätter vara det resten av dagen. Det enda man behöver göra för att få en annan människa glad för en stund är att le och säga hej.

Fanny Holmberg

15 ljus blåstes ut. Sångövningar, ibland i kombination med levande ljus, är nu en del av vardagen för de sju tjejerna i lucia-gruppen. Vi kombinerar de två, lungkapacitet och eldvana, och låter alla kandidater testa hur många ljus de klarar att blåsa ut på ett andetag. Fanny Holmberg släckte 15 lågor.

Minnesstenen över flodvågsoffren i Thailand finns på begravningsplatsens sydvästra del.

Foto: ERKKI SANTAMALA

Minnessten över offer för tsunamin

■ En minnessten över offren för tsunamin i Indiska oceanen annandag jul 2004 har rests på Mariehamns begravningsplats.

På söndag välsignas minnesstenen av kyrkoherde **Jan-Erik Karlström**.

Minnesstenen är utformad av konstnären **Juha Pykäläinen**, och den har tillkommit på initiativ av Lions i Mariehamn.

Vid välsignelsen klockan 10 inkommande söndag medverkar också medlemmar i Lions, kantor **Judit Deäki** och musikern **Åke Hillar**. Därefter firas högmässa i S:t Görans kyrka med efterföljande kyrk-kaffe. (uw)

Kantarellen-olyckan snart i rätten

■ Rättegången efter olyckan vid Kantarellen, där en ung byggnadsarbetare dog, väntas börja i Ålands tingsrätt den 17 november då förberedelsesammanträdet preliminärt ska hållas. Åtalsrubriken är dödsvållande. Byggtreprenörsföretaget och en underentreprenörsfirma åtalas.

Datum för rättegången är satt till den 4 december. Rättegången beräknas pågå två dagar. (ao)

Torrkokning, brända bullar

■ I söndags klockan 13.44 ryckte Eckerö frivilliga brandkår och Hammarlands frivilliga brandkår ut till Eckerö servicehus på grund av rökutveckling från en mikrovågsugn. Ingen brand hade dock uppstått.

I måndags går klockan 16.17 larmades Finströms frivilliga brandkår som ryckte ut till Grelsby sjukhus rehab. En brand i en mikrovågsugn hade uppstått då man värmdes bullar. Brandkåren bar ut mikron och vädrade lokalerna från rök.

Vårdö frivilliga brandkår fick rycka ut 16.33 i måndags på grund av torrkokning på en spis i en lägenhet på Strömsgården. Brandkåren bar ut kokkärlet och vädrade lokalerna. (ke)

■ En parkerad personbil på Måsvägen blev påkörd i helgen. Den som orsakade missödet har inte gett sig tillkänna.

Varma hösten sätter fart på bananflugorna

Experten tipsar: Så slipper du dem

Känner ni *Drosophila Melanogaster*? Så heter bananflugan på latin. Många kök har fått dras med bananflugor i höst, den är ofarlig men obehaglig.

– I år har det varit ovanligt många bananflugor, det beror på den varma hösten, säger Jörgen Eriksson som är biträdande naturvårdsintendent på landskapet.

Jörgen Eriksson har fött upp och dödat tiotusentals bananflugor, eller fruktflugor som är det egentliga namnet, under sina studier i genetik. Fruktflugornas kromosomer är relativt stora och lätta att studera, dessutom har flugan en kort generationstid, cirka 20 dagar, ger stor avkomma och är billig i drift. Det här gör flugan lämplig för genetiska studier.

– Vi födde upp dem med sirap, honung och mosad banan, säger Jörgen Eriksson.

Sockergrisar

Fruktflugan är förtjust i sötaker och lägger sina ägg i rutten eller skadad frukt. Då man plockar fallfrukt, men också frukt från träden, är det lätt hänt att man får in frukt som flugan lagt sina ägg i.

– Eftersom vi inte haft ordentlig frost än har säsongen för fruktflugorna varit längre än normalt, säger Jörgen Eriksson.

Mysfluga. Fruktflugan gillar värme och söt mat, precis som de flesta av oss. Men till skillnad från människan gillar den rutten frukt och kompost, det har nog alla som börjat använda de små gröna innekompostämbarna märkt. Foto: JONAS EDSVIK

Speciellt plommon är begärliga, eftersom de är så söta. Har man kompost får man också räkna med fler fruktflugor.

– Komposten bygger ju på levande nerbrytbart innehåll, och utvecklingsstiden för en fruktfluga är två dygn. Vill man inte ha fruktflugor inomhus får man se till att

tömma komposten ofta, säger Jörgen Eriksson.

Utrokning

Enda sättet att bli av med fruktflugorna är att sanera hemmet på fruktflugornas föda och äggkläckningsställen, nämligen frukten.

– Man skall inte ha frukt framme i skålar, det funk

bara i inredningstidningar. Frukten skall förvaras i kylskåp, säger Jörgen Eriksson som också tipsar om att en slatt vin kan göra susen.

– Vill man offra bottenskyllan i en vinflaska kan man lämna flaskan framme. Flugorna söker sig dit, hittar inte ut ur flaskan och alkoholen verkar nästan direkt.

Inomhus är fruktflugorna alltid ganska ettriga och snabba, också det beror på värmen.

– Man kan egentligen bara förvänta sig fler fruktflugor så länge kylan låter vänta på sig, säger Jörgen Eriksson.

KARIN ERLANDSSON
karin.erlandsson@nyan.ax
tfn 528 467

Så bekämpar de flugorna

Alla har sina knep om hur man ska bli av med bananflugor. Nyan gick ut på stan och frågade några ålänningar.

NICOLINA SJÖRSTRÖM
FOTO: NATALIE TIMMS

Tina Östman, Jomala

– Jag brukar tömma komposten regelbundet och se till att det inte finns någon frukt framme. Man kan även köpa flugfällor och sätta upp i huset.

Sandra Elmén, Mariehamn

– Jag fick ett tips av en kompis. Man tar ett glas vatten och stoppar i balsamvinäger och några droppar diskmedel. På så sätt är det meningen att vattenspanningen ska brytas.

Margareta Svensson,

Mariehamn
– Ha inga färskravar eller matresster framme.

Majvor Marttinen,

Mariehamn
– Jag brukar stoppa nejlikor i blomkrukor som jag placerar ut i huset. Det brukar hålla flugorna borta.

Sverige öppnar för spelbolag?

Ger bättre förutsättningar för Paf

Sverige bereder sig på att öppna marknaden för utländska spelbolag samtidigt som man vill stoppa bolag som saknar spellicens.

Sveriges finansmarknadsminister **Mats Odell** (kd) säger till Sveriges radio att utländska spelbolag är välkomna, men de skall betala för sig.

Odell är minister för penning-spelet i Sverige. Den nya borgerliga regeringen i Sverige har tänkt sig ett licenssystem, så att alla som betalar licensen får bjuda ut

sitt spel medan de som inte har licens skall stoppas.

Bättre för Paf

Åländska Paf finns redan i Sverige och har samarbete med bland andra ATG och Folkspel.

– Men det här skulle skapa bättre förutsättningar för etableringen. I dag har vi en licens som är väldigt begränsad. Den följer de regler som gäller i Sverige, säger Pafs vd **Lars Porko**.

Han utgår ifrån att det system man funderar på i Sverige beaktar konkurrens-

neutraliteten vad gäller till exempel vinstutdelning och marknadsföring.

– Jag vet inte hur den svenska regeringen har tänkt lägga upp systemet, men det är högst sannolikt att föreningslivet fortsättningsvis får ta del av pengarna, funderar Porko.

Hur stoppa andra?

Den svenska regeringen vill samtidigt försöka stoppa möjligheten till internetspel hos spelbolag som saknar licens. Hur det skall gå till är enligt Porko "en bra fråga".

– USA har nyss stiftat en lag där man försöker stoppa internetspel. Få se hur det lyckas.

Porko kan tänka sig olika sätt att gå tillväga, men tror att det effektivaste är om man i Europa kan skapa gemensamma regler inom EU. Spelfrågor är aktuella såväl i kommissionen som i EG-domstolen i höst.

– England har redan valt väg. Där vill man ha ett licenssystem, men med regler för dem som får licens. Det är alltså inte en avreglerad utan en avmonopoliserad

På nätet. Paf finns redan till en viss del på den svenska marknaden Sverige, bland annat genom att man driver spel på internet för rikstäckande Spero spel.

marknad, konstaterar Porko.

HARRIET TUOMINEN
harriet.tuominen@nyan.ax
tfn 528 464

Förtroenderådets önskemål:

Ny lag ska garantera att äldre får bra vård

Ny lagstiftning, som ska säkra äldre personers rättigheter i samhället och se till att anmälan sker om det finns missförhållanden i omsorgen, det efterlyser landskapets förtroenderåd.

– Det är för att de åländska åldringarna ska ha det så bra som möjligt, säger rådets viceordförande Eivor Söderlund.

I Sverige finns sedan 1999 en paragraf i socialskyddslagen som stiftar att alla anställda inom vården måste anmäla om det förekommer missförhållanden i omsorgen av någon person. Lagen kallas i dagligt tal för Lex Sarah eller Sarahs lag, efter undersköterskan Sarah Wägnert som 1997 gick ut och berättade i nyhetsprogrammet Rapport om vanvården på det privata vårdhem i Solna där hon själv arbetade.

Landskapets förtroenderåd vill nu att man ska lagstifta om denna skyldighet även på Åland. Någon liknande lag finns inte i riket ännu, men området ligger under åländsk behörighet.

Kraft bakom

Via patientombudsmannen får förtroenderådet, helt anonyma, upplysningar om omsorgssituationen på Åland.

– Det som ibland händer här går ju inte alls att jämföra med sådant som händer i Sverige, säger rådets viceordförande Eivor Söderlund, och berättar om svenska fall av vanvård och äldre som blivit liggande övergivna i flera dygn.

Senast i slutet av september skrev Upsala Nya Tidning om ett fall av grov vanvård av en 83-årig man på ett äldreboende i Uppsala.

– Och vi vill ju inte att det någonsin ska bli så här heller, vi

Eivor Söderlund är förtroenderådets viceordförande.

För de äldres skull. Förtroenderådet föreslår att Åland ska lagstifta om både äldres rättigheter och anmälningskyldighet för personal, och ger den svenska så kallade Sarah-lagen som modell, så kvalitén på omsorgen inte ska försämrast. Bilden pryder Mariehamns stads äldreråds infoblad

vill mota olle i grind, och det går alltid lättare att anmäla och har mer genomslag om det finns en lag bakom, säger Eivor Söderlund.

Hon har själv arbetat länge inom vården och har märkt att både anhöriga och de som vårdas ibland kan vara lite rädda för att säga till eller ifrån.

Vilja – en rättighet

I sitt initiativ, som alltså lämnades in till landskapsregeringen

den 2 oktober, lyfter förtroenderådet åter fram åsikten att det även behövs lagstiftning där äldre personers rättigheter fastställs. Lagens tonvikt bör, enligt rådet, ligga på respekt för den enskilda människans vilja och bygga på alternativ.

Lagfrågan har kommit upp till diskussion flera gånger i förtroenderådet och redan i maj i år lämnade man in ett liknande initiativ till landskapsregeringen.

Man fick då svaret att sådan lagstiftning eventuellt kan bli aktuell i framtiden, men att det inte finns planerat under detta lagtings mandatperiod.

En arbetsgrupp som utrett äldreomsorgen på Åland, på uppdrag av landskapet, konstaterade också i sin slutrapport i juni i år att en lagstiftning inte bör uteslutas.

Stifta om båda

Från förtroenderådets sida öns-

kar man nu alltså att lagar ska stiftas i båda frågor, rättigheter och anmälningskyldighet, så att kvalitén på omsorgen och vården kan hållas hög på Åland.

– Nu hoppas vi att någonting ska hända och att vi även väcker allmänhetens intresse, säger Eivor Söderlund.

ANNA BJÖRKROOS
redaktion@nyan.ax
tfn 528 463

Responz satsar hemma och borta

IT-företaget Responz har genomfört en nyemission i samarbete med Avans Partners, och fått in flera åländska privatinvestorer.

Man har även anställt ålänningen Fredrik Nyman, bosatt i Stockholm, för att jobba med försäljning på den svenska marknaden.

Responz utvecklar teknologier inom mobila och IVR-baserade undersökningar, och genomför bland annat automatiserade kundundersökningar via telefon. Svein Erik Sogn bildade Responz i Norge 2004, och tog bolaget med sig när han kort därefter flyttade till Åland.

Ett landskapsfinansierat produktutvecklingsprojekt håller som bäst på att avslutas, och nu ska Responz produkter lanseras i Sverige, Norge, Finland och Danmark. Bolaget har bland annat anställt Fredrik Nyman för att jobba mot den svenska marknaden, och ingått ett nord-

iskt samarbetsavtal med det svenska bolaget LINK Messaging, som utvecklar och säljer multikanaltjänster för mobil marknadsföring och meddelandetjänster.

– Nu blir det en konkretisering av arbetet. Under hösten och vintern börjar vi skapa försäljning, säger Svein Erik Sogn.

Nytt kapital

Responz har även tagit in riskkapital på hemmaplan, via en riktad emission till åländska privatinvestorer. En av investerarna är Pär Erikssons bolag Mediarespons Ab.

– Pär kommer även att vara med aktivt i Responz, och jobba mot den åländska marknaden, säger Svein Erik Sogn.

Avans Partners har bistått Responz med att planera, organisera och genomföra nyemissionen.

– De har hjälpt till hela vägen, de har jobbat långt över våra förväntningar, säger Svein Erik Sogn.

Responz grundare Svein Erik Sogn är entusiastisk över nyemissionen och den nordiska lanseringen. – Under hösten och vintern börjar vi skapa försäljning, säger han.

TOMMY HARNESK
tommy.harnesk@nyan.ax
tfn 528 452

Fängelse för narkotikabrott och förfalskning

En ung man har dömts till tre månaders fängelse sedan han förfalskat recept på narkotikaklassade mediciner.

Den drygt 20-årige mannen har på sin dator framställt sex olika recept på narotikaklassade läkemedel, utskrivna på såväl honom själv som på andra personer. Han har sedan försökt hämta ut medicinerna på olika apotek, och vid åtminstone ett tillfälle har han

lyckats få ut 60 tabletter av det vanebildande, lugnande preparatet xanor.

En apotekare fattade dock misstankar och gjorde en polis-anmälan.

Mannen har erkänt och döms för fyra fall av förfalskning och två fall av narkotikabrott, och straffet blir tre månaders fängelse.

Han har flera gånger tidigare dömts till ovillkorliga fängelsestraff för narkotikabrott och annan kriminalitet. (th)

Sossar pejar kommunåsikter

■ Hur många kommuner skall vi ha på Åland i framtiden? Den frågan tänker socialdemokraterna ställa i en pejling på Torggatan i Mariehamn på lördag.

På plats finns socialdemokrater som vill diskutera den åländska kommunstrukturens framtid med de

förbipasserande. Pejlingen och diskussionerna utgör en grund för partiets möte den 17 oktober, när man tar ställning i kommunstrukturfrågan.

Samtidigt inleder partiet sitt valarbete i de olika kommunerna, meddelar socialdemokraterna. (uw)

Flisvärme för Näfsby?

■ **HAMMARLAND.** Alandia Flis & Värme Ab har inkommit med en intresseanmälan om att leverera värme för Hammarlands kommuns fastigheter i Näfsby.

Kommunstyrelsen behandlade frågan vid sitt senaste möte och beslöt ge kommunteknikern i uppdrag att ta fram anbudshandlingar för upphandlingen. I dag värms kommunens fastigheter med värme från egen oljepanna.

Färre inresande i september

■ I september 2006 uppgick antalet inresande till närmare 172.800 personer, visar siffror från Ålands statistik- och utredningsbyrå, Åsub.

Jämfört med september 2005 innebär det en minskning med drygt 1.700 personer eller en procent. Antalet resenärer minskade från Sverige och ökade från Finland.

Kryssningsresenärerna från Sverige minskade med drygt nio procent, medan de övriga resenärerna ökade med drygt sju procent. Sammantaget minskade alltså de svenska resenärerna med knappt tre procent jämfört med september 2005.

Under samma period ökade de inresande från Finland med knappt sju procent medan antalet inresande från övriga länder nästan fördubblades jämfört med samma månad i fjol, skriver Åsub. (uw)

Studerande får pensionsförmån

■ Studerande ålänningar som avlagt sina studier 1.1 2005 eller därefter får från och med i höst pensionsförmån.

Pensionen som betalas på grundval av studier inom Finland behöver inte sökas separat, skolorna meddelar examina till FPA som förmedlar uppgifterna till Pensionsskyddscentralen.

Studerande som avlagt studier utomlands bör dock anmäla sina studier till Ålands arbetsmarknad- och studieserviceenhet.

Om man avlägger högre högskoleexamen är intjäningstiden alltid fem år, yrkeshögskole- eller motsvarande examen ger fyra år och yrkesinriktad grundexamen tre år. Studietiden inverkar inte på pensionsförmånen. Förmånen intjänas inte för tiden före 1.1 2005 eller för den tid då man varit under 18 år eller fått pension.

Inom kort får alla studerande ett brev som närmare informerar om pensionsförmånen. Förmånen är än så länge så ny att alla blanketter för ändamålet inte tryckts. (ke)

■ **En rattfyllerist** fastnade i en trafikkontroll i Saltvik Bartsgråda i helgen. Blåsprövet visade 0,69 promille.

■ **Scancare Alandia** är ett nyregistrerat aktiebolag i Mariehamn. Bolaget importerar och exporterar kost- och näringstillskott i form av tabletter, pulver och oljor. Aktiekapitalet är 8.000 euro, styrelseordförande är **Kjell Jerker Håkansson** och samtliga aktier ägs av svenska Scancare Ab.

Åland och EU utreds i riksdagen och hos presidenten

Kan särrättigheterna försvinna?

Vad händer om EUs nya grundfördrag träder i kraft och Ålands lagting har sagt nej? Är Åland överhuvudtaget med i EU i så fall. Om Åland är med, hur blir det med de speciallösningar som i tiden förhandlades fram?

Det finns en hel del oklarheter just nu vad gäller Åland och EU. Det här är något som man nu diskuterar dels i riksdagens grundlagsutskott, dels utreder på presidentens kansli.

Lantrådet **Roger Nordlund** (c) och talman **Barbro Sundback** (s) hördes i går av grundlagsutskottet med anledning av lagtingets motion om att Åland vill ha ökat inflytande på EU-frågar. I första hand vill man ha Åland som en egen valkrets i EU-val så att Åland får en plats i EU-parlamentet.

– Litet klarnade väl problemen, men det är väldigt svårt för riksdagsledamöterna att förstå att de företrädare vi är med och väljer in i EU-parlamentet inte företräder Åland fullt ut, säger riksdagsman **Roger Jansson**, som sitter med i utskottet.

Han kunde i alla fall efter mötet berätta att man skall höra ytterligare sakkunniga, även om det inte var tänkt så från början.

Han säger att frågan brådskar, eftersom Finland har gått in för att ratificera grundfördraget före årsskiftet, under Finlands EU-ordförandeskap.

– Det ställer till problem om man inte vet lagtingets inställning. Tidigare har ju de gamla fördragen funnits kvar när nya har ratificerats, men den här gången upphävs alla utom ett, Euratom-avtalet.

● **Hur ser Ålands medlemskap ut om de gamla för-**

För 12 år sedan. Inför Ålands medlemskap i EU var kanslichef **Peter Lindbäck** och näringschef **Harry Jansson** med och förhandlade fram de åländska undantagen med hembygdsrätt och näringsrätt. Om nu alla gamla grundfördrag upphävs när det nya träder i kraft – om det träder i kraft – hur går det då om Åland säger nej till fördraget?

Arkivfoto: STEFAN ÖHBERG

dragen upphävs och Åland inte godkänner det nya?

– Enligt min uppfattning är det starkt ifrågasatt om vi är med. Vi står där med tomt bord och nya förhandlingar.

Tidigare har det om EU-fördragen sagts att i det fall Åland säger nej så träder de i kraft på Åland bara till den del riket har behörigheten. Men Jansson är inte säker på att situationen är densamma nu.

I vilket fall som helst tycker han att läget är bekymmersamt för såväl Finland

som Åland. Därför måste regeringarna **Vanhanen** och **Nordlund** lösa en del av de praktiska problemen, som Jansson uttrycker det, för att få en positiv diskussion i lagtinget.

Komplicerat

– Jag tror alla vi har pratat med är förvånade över hur komplicerad situationen är, säger talman **Barbro Sundback**. Och då avser hon såväl grundlagsutskottet som president **Tarja Halonen** och hennes kansli.

Om Finland kan ratificera avtalet utan Ålands godkännande och vilken Ålands situation i så fall är kommer att granskas väldigt noga vid presidentens kansli, berättade Sundback efter besöket hos president Halonen i går.

– Presidenten är välinformerad om det politiska läget i lagtinget och inställningen till grundfördraget. Hon är intresserad av de juridiska aspekterna och av konsekvenserna av ett uteblivet bifall.

Med andra ord, vad som händer om Åland säger nej.

Barbro Sundback vågar inte ha en uppfattning om vad ett åländskt nej betyder.

– Jag som talman har ansvar för att försöka ro avtalet i hamn. Men naturligtvis måste lagtingets önskemål om ökat inflytande beaktas. Få se vad grundlagsutskottet kommer fram till.

Hon utgår ifrån att det måste bli en politisk lösning för att lagtinget skall ge sitt bifall till fördraget.

– Annars blir det svårt.

HARRIET TUOMINEN
harriet.tuominen@nyan.ax
tfn 528 464

Villkorligt fängelse för attack på kvinna

Villkorligt fängelse och 492 euro i böter blev straffet för den man, tidigare dömd för våldtäktsförsök, som försökte tvinga sig in i en ung kvinnas lägenhet i Mariehamn.

Brottet inträffade i juni 2004, sedan den drygt 40-årige mannen förföljt och ofredat flera kvinnor på gatorna. Bland annat sprang han i fatt två unga kvinnor och försökte ta sig in i deras trapphus, men de lyckades hålla igen porten från insidan.

Sent på natten kom en då 20-årig kvinna hem till sin bostad i centrala Mariehamn. Mannen, som enligt vittnen stuttit i trapphuset med neddragna byxor, rusade på henne och försökte tvinga sig in i hennes lägenhet.

Ett våldsamt tumult uppstod och kvinnan slog honom blodig i ansiktet med sin nyckelknippa. Inte förrän grannar kom ut och ropade att polisen var på väg, gav mannen upp och lämnade huset.

Rädd efteråt

Vid rättegången frågade tingsdomare

Gustaf Nymalm kvinnan hur det inträffade påverkat henne efteråt. Hon berättade då att hon blivit så uppskrämd att hon inte kunde gå hem ensam på hela sommaren, och ungefär ett år efter händelsen flyttade hon ifrån lägenheten.

Åklagare **Karl-Johan Nyholm** yrkade straff för hemfridsbrott och försök till grovt hemfridsbrott, men den åtalade erkände endast hemfridsbrott.

Inte grovt

Ålands tingsrätt konstaterar att gärningen har inslag som gör brottet grövre än ett hemfridsbrott av normalgraden, bland annat det faktum att gärningen begåtts nattetid och att mannen ”synbarligen inväntat möjligheten att tränga sig in i någon av lägenheterna i fastigheten”.

Det anses dock inte bevisat att mannens avsikt varit att begå våld mot kvinnan, och brottet fyller inte heller på andra sätt kraven för att klassas som grovt hemfridsbrott. Mannen döms för hemfridsbrott till 30 dagar villkorligt fängelse och tolv dagsböter à 41 euro, totalt 492 euro. (th)

ÅHS-avgifter kan sänkas i flera steg

Landskapsregeringen vill att ÅHS patientavgifter sänks med nästan hälften, men det förslag ÅHS tagit fram innebär en sänkning med mindre än en tredjedel.

Den sammanlagda sänkningen kan komma att genomföras etappvis och dröja flera år.

Inkomsterna från avgifter inom ÅHS uppgår i nuläget till 3,9 miljoner euro per år. Landskapsregeringen vill sänka dem till 2 miljoner euro, alltså en minskning med nästan 50 procent.

Man anser att Åland har råd med en sänkning av sina hälsovårdsavgifter, som är höga sett i ett nordiskt perspektiv, och att lägre avgifter skulle ”märkas i gemene ålännings ficka”, som social- och hälsovårdsminister **Harriet Lindeman** (fs) uttryckt saken.

Det förslag ÅHS nu tagit fram innebär att man sänker sina avgiftsinkomster till 2,7 miljoner euro, alltså med cirka 31 procent.

Förslaget kommer att föredras för

landskapsregeringen i slutet av året, efter att budgeten fastställts. Innan dess kan inte finansminister **Lasse Wiklöf** (s) närmare kommentera att den föreslagna sänkningen är mindre än landskapet velat.

– Det finns en hel del mekanismer i det här, där olika försäkringar träder in. Det vi fokuserar på är det som känns i medborgarnas plånböcker, och jag hoppas att förslaget är utformat på det sättet, säger han.

Längre fram

Just nu ligger ärendet på landskapsläkare **Birger Sandells** bord. Han har ännu inte hunnit titta närmare på de föreslagna sänkningarna.

– Men den 50-procentiga sänkningen ska nog ses som en politisk målsättning, som sträcker sig över flera år. Det är inte omöjligt att man vill se ytterligare sänkningar längre fram, säger han.

Nya Åland har inte kunnat nå **Harriet Lindeman**, som befinner sig på tjänsteresa. (th)

Copterline överväger överklaga

I fredags slog marknadsdomstolen fast att Medi-Heli gjorde fel när de i våras sade upp sitt avtal med Skärgårdshavets Helikoptertjänst (SHT) och valde Copterline som leverantör av ambulansflygningar, utan att beakta SHT:s bud på fortsatta flygtjänster.

Medi-Heli förbjuds vid vite på 100.000 euro att gå vidare med upphandlingen, och måste göra en ny jämförelse mellan anbudena där även SHT:s bud beaktas. Den nya upphandlingsprocessen inleds denna vecka.

Medi-Helis verksamhetsledare **Risto Manninen** har meddelat att Medi-Heli inte kommer att besvara sig mot marknadsdomstolens beslut, men Copterlines vd **Kari Ljungberg** är inte lika säker.

– Vi vet ännu inte vad vi kommer att göra. Vi kommer att avvakta och se var den fortsatta upphandlingen leder, säger han.

Ett eventuellt överklagande måste lämnas in senast den 6 november. (th)

Kurskvällar om Huntington

■ Nu startar kursen om Huntingtons sjukdom för patienter och närstående. Kursledare är **Harriet Storsved**, huntingtonkoordinatör vid ÅHS och **Agneta Jansson**, ergoterapeut.

Just nu finns cirka tio personer på Åland som lider av Huntingtons sjukdom. Det är en svår och ärftlig neurologisk sjukdom som påverkar rörelseförmåga, intellekt och psyke.

Åland har en överrepresentation av Huntington, som drabbar sex-sju personer per 100.000 invånare. Den sjuke behöver efterhand väldigt stora vårdresurser och sjukdomen påverkar även närstående och anhöriga väldigt mycket.

Kursen pågår onsdagskvällar med början den 25 oktober. Under den första kurskvällen berättar geriatriker **Christian Andersson** allmänt om Huntingtons sjukdom och om vad som är aktuellt inom huntingtonvården på Åland. Följande föreläsare är talterapeut **Marianne Salo**, ergoterapeut **Agneta Jansson**, psykiater **Nils-Gustaf Eriksson**, tandläkare **Ingela Johansson**, sjukskötare **Soffi Wetterhoff** och socialarbetare **Liselotte Lund**.

Anmälan till kursen görs senast måndagen den 23.10 genom att ringa: **Harriet Storsved** tel. 0457 342 09 22 eller per e-post: **harriet.storsved@ahs.ax**. Kursprogrammet finns på **www.ahs.ax**. (uw)

Fem vill bli avdelningschef

■ Tjänsten som avdelningschef för barnskydd och ungdomsvård i Mariehamn har sökts av fem personer.

De sökande är **Kari Kärki** Eckerö, **Staffan Norrbacka** Landskrona Sverige, **Marianne Zetterström** Bromma Sverige, **Jonas Gripenberg** Finström och **Lotta Eriksson** Lemland.

Tjänsten är ledig efter **Margareta Nordberg**. (ht)

Döda

Noah Love Peter Holm döptes den 7 oktober hemma hos morföräldrarna i Finström. Tilltalsnamnet blir Noah. Föräldrar är Susanne Lillemor Lundberg och Peter Tomas Kenneth Holm, bosatta i Mariehamn.

Vi firar

0-15-åringar

Alvina Joelsson på Knappelstensvägen i Mariehamn fyller 1 år i dag onsdag, den 11 oktober. Hon gratuleras av mamma Eva, pappa Roine, syskonen Evelyn, Petronella och Oliver.

Minea Westman i Mariehamn fyller 1 år i dag, den 11 oktober. Hon gratuleras av mamma och pappa.

Gratulerar

60 år

Berit Ekström
Namn: Berit Kristina Ekström.
Född: Lindblom, den 15 oktober 1946 i Finström Torrbolstad.
Bor: i Jomala Önningeby.
Yrke: primärskötare.
Familj: maken **Jan-Erik** och tre söner med familjer.
Födelsedagen: firas med Öppet hus på Önningebymuseet lördagen den 14 oktober, från klockan 15 och utåt natten, dit släkt och vänner hälsas välkomna.

90 år

Karl-Johan Hultgren
Namn: Karl-Johan Hultgren.
Född: den 13 oktober 1916 i Mariehamn.
Bor: i Mariehamn.
Yrke: pensionerad posttjänsteman.
Familj: dottern **Jana** med sonen **Michael** och hans fästmö **Malin**.
Födelsedagen: jubilaren önskar ingen uppvaktning på bemarkelsedagen.

Döda

Ole Stjärnfelt
Ole Anders Stjärnfelt från Eckerö Storby avled den 8 oktober 2006 efter en tids sjukdom. Han var född i Eckerö den 15 januari 1920.

På Åland arbetade Ole Stjärnfelt som lastbilschaufför och inom sjöbevakningen innan han tillsammans med sin fru Gunhild, född Mattsson, flyttade till Sverige. Paret bodde sedan under många år på flera orter i Sverige.

Ole Stjärnfelt arbetade en period till sjöss på lastfartyget Herkules, därefter på fiskfabrik i Grisslehamn och sedan fram till pensioneringen på LM Eriksson i Stockholm, där han ansågs vara något av en "uppfinnar-Jocke".

Ole tyckte om att semestra på Kanarieöarna. Tillsammans med Gunhild åkte han dit en gång i året i 35 år, och de brukade stanna i upp till sex veckor per besök.

För cirka fyra år sedan flyttade paret tillbaka till Åland och Eckerö.

Närmast sörjande är hustrun **Gunhild**.

OBS det händer
och Kom ihåg
hittar du idag
på sidan 16

In memoriam

Melcher Johansson
Pensionerade kirurgiöverläkaren vid Ålands centralsjukhus, med. lic. Melcher Johansson avled den 7 oktober 2006 i sitt hem i Mariehamn i en ålder av 87 år.

Karl Torkel Melcher Johansson föddes i Kaskö år 1919. Han blev student 1938, och efter krigstjänstgöring i kustförsvaret och vid krigssjukhus kunde han återuppta sina studier till läkare. Han blev medicinelicentiat 1948, och arbetade i fem år som stadsläkare i hemstaden Kaskö. Därefter inledde han specialistutbildning vid Vasa centralsjukhus, och blev specialist i kirurgi 1959. Åren 1960 -1972 var han kommunalläkare och läkare vid Närpes sjukhus, vars historia han senare skrev.

Han kompletterade sin utbildning med specialistexamen i allmän medicin och med examen för kompetens i sjukvårdsadministration. 1974 utnämndes han till tjänsten som överläkare i kirurgi vid Ålands centralsjukhus från vilken han av gick med pension 1984.

Vid sidan av överläkartjänsten och efter pensioneringen var han 1980-1994 förtroendeläkare för Ålands ömseidiga försäkringsbolag och Redarnas/Alandia. Han var också under många år medlem i haverikommissionen på Åland.

Melcher Johansson var stadsfullmäktiges ordförande i Kaskö 1951-52. Han var ordförande i Finlands Röda Kors Ålands distrikt 1984-86 och han tillhörde Frimurarna på Åland. Han förlänades ridartecknet av I klass av Finlands Vita Ros 1983, och belönades med Finlands Röda Kors bronsmedalj 1989.

Melcher Johansson utvecklade kirurgin på Ålands centralsjukhus i en tid av stora förändringar, och han insåg hur viktigt det är att anpassa den åländska sjukvårdens resurser till ålänningarnas sär-

skilda behov.

Som den första ordföranden i sjukhusets katastrofkommitté gav han impulser till att införa tidsenlig katastrofhantering på Åland. Han fortsatte hela tiden att utveckla sina egna kunskaper, och hade också förmågan att inspirera sina medarbetare att utveckla sina. Han hade omfattande kunskaper och ett gott handlag, och var en skicklig operatör.

Sina patienter behandlade han med medkänsla och respekt, och han kände ett personligt ansvar för var och en av dem, också utanför den formella arbetstid som aldrig begränsade hans beredskap att ställa upp då hans sakkunskap behövdes. Han kände ödmjukhet både inför sjukdom och inför sitt arbete, framhävde aldrig sig själv men gav gärna erkänsla åt andra, och var alltid ett pålitligt stöd för sina kolleger.

Att redogöra för hans levnadslopp ger bara en del av Melchers liv och personlighet. Hans stora intresse på fritiden var båtliv, skärgård och hav. Han var nästan aldrig utan en båt, och en lång rad av motorbåtar och segelbåtar bar honom, hans familj och hans vänner ut på långa och korta färder, alltid rika på upplevelser. Navigation var ett viktigt intresse.

Fritidshuset i Närpes var också efter flyttningen till Åland länge en kär plats för avkoppling och rekreation, och senare tillkom stugan i Geta som blev en samlingspunkt för hans stora familj. Han var en intresserad radioamatör, och hans signatur OHØQF var välkänd.

Hans skickliga handlag fanns i hans gener, och det märktes inte bara i arbetet utan också till exempel då han byggde skeppsmodeller, både stora och små.

För sin familj var Melcher ett kärleksfullt och tryggt stöd, och bland sina många vänner utstrålade han klokhet och glädje. Han tycktes alltid vara på gott humör, till och med under sin sista svåra sjukdom. Han delade med sig av sin positiva syn på livet, och hade förmågan att betrakta också motgångar med en glimt i ögat.

Vi såg alltid med glad förväntan emot att få vara i hans sällskap, och deltar i saknaden efter honom med hans hustru **Gun** och barnen **Melita**, **Stephan**, **Anders** och **Henrik** och deras familjer.

Peter Wahlberg
professor

Felicia, 3 år, fick en bror den 1 oktober klockan 9.59. Lillebror vägde då 3.490 gram och var 49,5 centimeter lång. Föräldrar är **Lars-Henrik Ström** och **Ramona Jägerström-Ström**. Familjen bor i Saltvik Hullby.

Foto:
STEFAN ÖHBERG

Emelie snart 2 år fick en lillebror den 6 oktober klockan 14.40. Pojken vägde då 3.665 gram och var 51 centimeter lång. Föräldrarna heter **Marcus** och **Annika Måtar**. Familjen bor på Apelgränd i Mariehamn.

Foto:
STEFAN ÖHBERG

Hannes, 3 år, fick en bror den 6 oktober klockan 00.06. Lillebror vägde då 3.800 gram och var 51 centimeter lång. Föräldrar är **Christian Mäki** och **Ulrika Mattsson**, som bor på Norra Torpvägen i Gottby.

Foto:
STEFAN ÖHBERG

Ny på Åland

Denna tjej föddes den 26 september klockan 15.24. Hon vägde då 3.040 gram och var 47 cm lång. Föräldrar är **Christoffer Engström** och **Sofia Blomroos**. Familjen bor i Bovik, Hammarland.

Foto:
PRIVAT

Folkhälsan

Fredags-SIMNING

i Folkhälsans terapibassäng! Skepparg.11 A, Mariehamn

Familjesim kl. 17-18, 18-19
Vuxensim kl. 19-20, 20-21
Dropin om plats finns.

Kontant betalning på plats.
Pris/gång: 10 €/familj,
5 €/vuxen, 3 €/pensionär, barn

Förhandsanmälningar/info:
Clary Åkerfelt
tfn 12 201 dagtid.

Välkommen!

Landskapsföreningen Folkhälsan på Åland r.f.

Mariehamns stad

Julmarknad på Torget i Mariehamn 5-6 december 2006

Anmälningar sker på särskild blankett som erhålles från stadshusets reception eller per tel. 5310.

Blanketten finns även på: www.mariehamn.aland.fi

Sista anmälningdag är **onsdagen den 1 november 2006**

Mariehamn den 9 oktober 2006
Stadskansliet

100 ord från din förening

redaktion@nyan.aland.fi

PusselFamiljen

■ PusselFamiljen välkomnar medlemmarna till höstmöte söndagen den 15 oktober kl. 16.00 på Lyktan. Under möte kommer bland annat ny styrelse att väljas. Vi ska även gå igenom nästa års verksamhet.

Kom med och påverka din förening! Vi bjuder på lättare middag efteråt. Välkommen!

Ålands aktiesparare

I samarbete med Andelsbanken/opstock har vi placeringskväll onsdagen den 18 oktober

kl. 19.00 i Ålands Hotell- och restaurangskola.

Programmet inleds med marknadsöversikt av placeringschef **Johnny Nordqvist**, världsekonomin, räntor och valutor samt aktierekommendationer.

Anders Ekström informerar om Andelsbankens handel via Internet, överblick på olika marknader, analystjänsten, analysera hemma vid datorn och ha fullständig kontroll på dina placeringar.

Kristian Nihtilä från Opstock berättar om alternativ till aktier, OP-Konvertibel, räntefond och OP-solid, Absolut avkastning, dvs skall ge positiv avkastning oberoende av marknadskäget.

Kaffeservering.
Anmälan till tel. 633 361, **Lisbeth Dahlén-Backas** eller till **Folke Sjölund**, tel. 0457 382 33 24.

Petterssons pjäs på Pellas är inget paller

Kaffeservering. Desirée Wilén som blinda fruen bjuder pigans far, Jan-Erik Berglund, på kaffe som pigan Erika Jansson serverar med kappsäck i hand. Foto: ERKKI SANTAMALA

Teater Kappsäcksteatern ger Blinda fruen och pigan hennes av Joel Pettersson. Regi: Synnöve Westerberg, dramatisering: Broge Wilén. I rollerna: Jan-Erik Berglund, Erica Jansson, Mathilda Pettersson, Desirée Wilén och Elisabeth Överström. Premiär 10.10 på Pellas i Lemland. Övriga föreställningar 11, 12, 13, 16, 17 kl 19.00, 14 och 15 kl 15.00.

Joel Pettersson är Ålands Jane Austen. Brittiska författaren Jane Austen som levde på 1800-talet, är nämligen inte en författare som skriver romantiska komedier, det är en gravt felaktig Hollywoodtolkning. Jane Austen, liksom alltså Joel Pettersson, skriver pricksäkra personporträtt som är så på kornet att man måste skratta. Delvis för att man känner igen andra, men främst för att man känner igen sig själv. Liksom Jane Austen levde Joel Pettersson ett ganska isolerat liv, där det fanns gott om tid att studera människorna i närheten. Pjäsen som Kappsäcksteatern spelar på Pellas, "Blinda fruen och pigan hennes" bygger inte heller på stora händelser, utan på väl porträtterade personligheter.

Blindhet Titelrollen som Blinda fruen

spelas av Desirée Wilén. Fruen har inte bara levt hela sitt liv utan att se något, hennes godtrogenhet hindrar henne också från att se människor klart. Fäktar Fia, grannkvinnan som spelas av Elisabeth Överström, är däremot försigkommen. Hon stjal kvickt och ljuger ofta, inte sen att utnyttja blindheten. Hennes dotter Emmi spelas av Mathilda Pettersson, en osnuten och illvillig unge som är sin mor upp i dagen. Juliette, spelad av Erika Jansson, kommer som piga till fruen. Hon är tillbakadragen och har nog fått stå bakom sin bullrande far och 16 syskon, men hon är god och vill fruen väl - åtminstone i början. Julietes far, Mangelus, spelas av Jan-Erik Berglund. Han är intensiv och påminner på något sätt om karikatyren av en bilförsäljare. Scenografin är enkel, tras-mattor, en skänk och ett bord. Också här har man gett karaktärerna huvudrollen, ingenting tar fokus från personporträtten och det ställer stora krav på skådespelarna.

Stabila skådespelare Skådespelarinsatserna håller genomgående en hög nivå. Elisabeth Överström gör en övertygande och underhållande

gestaltning av Fäktar Fia. Hon är självisk, utnyttjande, snål och alldeles underbar. Det finns ingenting generöst i henne, och fräckheten är slående. Joel Pettersson har tecknat en torpar-kärring ingen vill ha till granne, och Överström fyller rollens skor med bravur. Jan-Erik Berglund är stabil i sin rolltolkning av den på en gång trugande, ödmjuka och dominerande fadern. Ingen tvivlar på att han kan vara far till 17 döttrar, och han lyckas göra ett både kontrollerande och såsigt intryck. De två unga skådespelarna, Erika Jansson som Juliette och Mathilda Pettersson som Emmi, är förbluffande bra. Jag skriver förbluffande inte för att jag förväntat mig något mindre bra, utan för att det är sällan man ser unga amatörskådespelare som helt och hållet går in i sin roll och inte kastar getögon till publiken. Bra jobbat. Desirée Wilén som blinda fruen spelar blind trovärdigt. Hon låter händerna leta efter bordskanten, hon tar inte hjälp av blicken och det kräver koncentration som inte får synas. De partier då hon pratar för sig själv tenderar ibland att bli lite för övertydliga, men hennes förvirring och hjälplöshet är på

en gång hjärtskärande och irriterande. Världen skulle bli för grym om fruen inte valde att se människorna som goda. Hur många i publiken lever inte med en eller annan livslögn, enklare att omfatta än bitsk verklighet?

Fromheten Manuset hade vunnit på att kortas ner en aning, speciellt i slutet av andra akten då dialogen harvar utan att tillföra något nytt. Språket i pjäsen är mustig och grov åländska, njutbar och fängslande. Trots enkelheten i själva historien finns en hel del att fundera över. Dels fruens blinda fromhet. Publiken fnissar med rätta då hon i slutet av pjäsen tackar Gud för att han skapat människor i hennes närhet så goda. Dels hur den unga pigan är på väg att fostras till en lögnare och tjuv av grannfrun, som ser till att smutsa ner hennes släkt ordentligt så att inget pigan säger kan bli sant. Joel Pettersson har inte slarvat med pjäsens många bottnar. Klart är att Åland behöver en egen Jane Austen, och att här finns en i Joel Pettersson.

KARIN ERLANDSSON
karin.erlandsson@nyan.ax
tfn 528 467

notiser

Fjorton unga band har anmält

sig till tävlingen Unga Band. Banden är BIO-MECH, Bird Flu, Censored, Dephteria, Father Eva, FROST, Híisí, Jouya & Andreas, Manticore, One Dying Wish, Reincarnation, SKRÄLLDUS, Taktus och TBE. Tävlingen är öppen för alla åländska band med medlemmar mellan 13 och 30 år. Banden skall framföra en cover med text och en egen låt med text. Tävlingen går av stapeln lördagen 28 oktober i Idrottsgården. □

En smygpremiär

av dokumentärfilmen om Bomarsund går av stapeln på torsdag kl 18.30 i filmsalen på Ålands museum. Delar av filmen visas och Per-Ove "Bolle" Högnäs berättar om filmen efter Bomarsundssällskapet höstmöte tidigare samma kväll. Filmvisningen är öppen för icke-medlemmar. □

Det var några fel

i artikeln om den kommande boken om Henrik Nylund. Avsnittet om Henrik Nylunds teatergärning skrivs av Holger Sundblom. Och det är givetvis nästa år, 2007, som det gått 25 år sedan hans död. Multikonstnären Henrik Nylund dog 1982. □

AMERIKAFARARNA

K-G Olin berättar om sin senaste bok om Nya Sverige.

Lörd. 14.10
kl. 14 i Ålands Museum, filmsalen.

Alla hjärtligt välkomna!

Arrangörer:
Ålandsforskarna &
Ålands Emigrantinstitut

Nöjd familj. Glad familj bland röda äpplen – Patrik Karlsson, dottern Maja och Malena Kulves.

Torp. Familjen Karlsson-Kulves köpte torpet med tillhörande åkrar i Sund Mångstekta för fyra år sedan.

I Mångstekta tas den gamla ogräshackan i bruk igen

Här odlas äpplen utan gift

Miljön & vi

Patrik Karlsson rensar ogräs runt äppelträden med ogräshackan från 70-talet.

– Här bullrar inga traktorer och sprutmaskiner, säger han belåtet.

För fyra år sedan köpte Patrik Karlsson och frun **Malena Kulves** ett torp med tillhörande åkrar i Sund Mångstekta.

– Egentligen var det Malenas idé att börja odla äpplen utan konstgödsel och gifter. Jag hakade på, berättar Patrik som jobbar som målare.

Malena är hälsovårdare på norra Åland. I jobbet har hon åkt runt i äppeltrakterna i Finström och Geta och gillat det hon såg.

Sagt och gjort. 600 äppelträd beställdes för tre år sedan. I våras levererades träden som nu gett den första skörden.

– En fin skörd. Jag har blivit riktigt intresserad nu när det gick så bra. Så nu har vi beställt lika många äppelträd till, berättar Patrik.

Vad han känner till är familjens odling den enda kommersiella ekologiska äppelodlingen på Åland.

Betande lånekalvar

Att odla ekoäpplen innebär en hel del experimenterande. Det finns inte så många som man kan fråga och lära av.

Redan har man hittat på mycket finurligt.

– Det viktigaste av allt är att vi får hämta jättefin, välbrunnen kogödsel från grannen **Robert Lindeman** en knapp kilometer härifrån. Utan den skulle vi inte kunna odla så här.

Så har familjen också levande gräsklippare, två kalvar som ser till att gräset mellan trädraderna hålls betat. Kalvarna har lånats av en annan Sundsbo, **Karl-Anders Berglund** i Sibby.

– Kalvarna går här under sommarhalvåret. Vi är så nöjda med deras arbete!

Jorden måste hållas öppen i en halv meters radie runt äppelträden för att undvika sjukdomar som kan föras över

Gräsklippare. Två kalvar jobbar som ekologiska gräsklippare. Till och med utsläppen kommer till nytta.

från ogräset. För det jobbet har Patrik tagit fram den gamla skjuthackan. Ogrärensandet är hans jobb.

– Ja, jag slipper ju gå ut med stavlar när jag går med hackan i stället, säger Patrik och skrattar.

Bin pollinerar

Åkrarna hade legat i träda i årtal och någon omläggningstid för ekologisk odling behövdes alltså inte.

– Vi har också 50.000 bin som sköter pollineringen på våren. Det var ett väldigt surr i träden!

Bina har hyrts av **Tony Holmstedt** i Sund Domarböle.

Ytterligare en gammaldags gödselmetod har tagits till heders – nässlor som lagts i blöt i stora vattentunnor.

– Det jäser till ett väldigt starkt gödselmedel. Det blev ett jåkla fjong på träden av det!

Hur har det då gått att hålla ohyrn borta? Bra, säger Patrik.

– Vi gjorde en blandning på ett par procent matolja och lika mycket tallsåpa och så sprutade vi mot skadeinsekterna fyra-fem gånger med en liten handspruta. Hela juni fanns det otroligt mycket nyckelpigor och spindlar i träden, de gjorde ett stort jobb mot skadeinsekterna. I vanliga äppelodlingar där man använder gift mot ohyrn ser man inga sådana djur.

Äpplena, som är av de skovresistenta sorterna Rubinola och Raika, är fina. Rubinola

smakar lite som äpplena i hemträdgårdarna förr.

Intresse i riket

Men intresset för lokalt producerade ekoäpplen är ganska svalt i butikerna, har det visat sig.

– På Sparhallen är man intresserad. Och kokerskan **Maj-Gun Sjöberg** i Strandnäs skola blev ju glad först. Så nu ska vi sälja av vår första skörd till skolor och daghem i Mariehamn.

Från fastlandet har intresset varit större, meddelar han.

– Redan för tre år sedan hörde man av sig därifrån, bland annat de som säljer frukt på torget i Helsingfors. Där förstär man att det kostar mera att odla ekologiskt. Å andra sidan – det som kostat förutom själva träden och arbetet är ju tallsåpan, och den är verkligen inte dyr.

Traktorer behövs inte, ej heller andra maskiner. Så tyst är det i odlingen att ett lodjur kom på närgånget besök för två veckor sedan.

– Lon satt bredvid kalvarna ett 100-tal meter från oss klockan ett på dagen.

Hjälp utlovas om det finns andra som är intresserade av att börja med ekologisk äppelodling.

– Men man kanske inte ska vara så säker ännu när det bara gått ett år.

ANNIKA ORRE
annika.orre@nyan.ax
tfn 528 450

Foto: ERKKI SANTAMALA
erkki.santamala@nyan.ax
tfn 528 470

Skjuthacka. Patrik Karlsson, målare och numera även hängiven odlare av ekologiska äpplen, är nöjd där han håller efter ogräset runt träden med hjälp av den gamla skjuthackan.

Fakta Adresser
www.adlibris.fi
Nätbokhandel som kräver finskt personnummer
www.adlibris.se
Nätbokhandel som kräver svenskt personnummer
www.bookplus.fi
Nätbokhandel i Finland
www.lisco.fi
Hjälper till att förmedla böcker via nätet
www.cdon.com
Nordens största sajt för bland annat cd och dvd. Fungerar på Åland nästa år
www.cdbaby.com
Distributionskanal för alla som bandat in en cd-skiva
www.discshop.fi
Näthandel för allehanda dvd-filmer. Har lagret i Mariehamn.

Mycket att titta på. Discshop har sitt finska lager i postens terminal i Jomala Sviby. Om du beställer från den finska sidan får du filmer med finska omslag, men oftast finns möjlighet att välja svensk text på filmen.
Foto: JONAS EDSVIK

Här hittar du böcker och skivor på nätet

Inte alls krångligt, men för det mesta billigt. Så kan man beskriva hur det är att handla böcker eller skivor via internet. Nyan har testat några av de största skivhandlarna och bokhandlarna på nätet och guidar er genom smårig-heterna. Vi presenterar både Nordens största nätbokhandel och en skivförmedlare som har skivor man inte hittar någon annanstans.

Cdon Cdon.com är Nordens största sajt för cd-skivor, filmer, böcker och hemelektronik. Sidan är enkel att använda och produkterna är förmånliga, men man måste ha svenskt personnummer för att använda den svenska sidan. Som boende på Åland kan man inte använda den finska sidan. Då man beställt sin vara och fyllt i sin adress, med postnummer på Åland, kommer en svensk text på den annars helfinska sidan som säger ”på grund av momsreglerna för skattegränsområdet kan vi tyvärr inte leverera till Åland”. Då jag kontaktade cdon:s vd **Mikael Olander** fick jag dock beskedet att cd.on kommer att utvidga sin försäljning till Åland inom nästa år. – Nu klarar vårt affärssystem inte av att sälja momsfrött. Konkret innebär detta att vi betalar moms till finska staten oavsett om det är försäljning till Åland eller finska fastlandet, och att bygga om affärssystemet är väldigt kostsamt. Vi är mitt inne i ett byte av affärssystem och planerar att starta försäljning till Åland, och andra regioner med liknande upplägg, under 2007. ● **Varför klarar Adlibris av att leverera sina produkter till Åland men inte ni?** – Vårt affärssystem är orsaken. Adlibris har troligen ett system som är bättre på just detta. ● **Varför kallar ni er Nordens största sajt, även då Åland inte är inkluderat?** – Vi är fortfarande Nordens största sajt, trots att vi i dagsläget inte kan sälja till Åland. Vi är givetvis mycket intresserade av den åländska marknaden och ser fram emot att lansera cdon där under 2007, säger Mikael Olander.

Discshop Den svenskägda näthandeln Discshop säljer dvd-filmer till Sverige och Finland, inklusive Åland. De har 9.000 filmtitlar, 1.200 speltitlar och 1.300 musiktitlar. Företaget grundades i maj 2005 och **Andreas Vestling**, som är ansvarig för verksamheten i Finland, kallar företaget ”hyfsat stort”. Hemsidan finns på både svenska och finska och det är enkelt att både beställa och hitta titlar. Discshop är förhållandevis billigt. En dvd-box på cdon kostade 43.95 euro, medan samma film på Discshop kostade 34.95 euro. För frakten tillkommer 2.95 euro och kunden betalar sin vara med en faktura som sänds med filmen. Discshop finns registrerat på Åland och har ett lager här, medan kundtjänsten finns i Vasa. Observera att det finns både discshop.se och discshop.fi på nätet.

Leveranstiden kan variera

■Då man beställt boken får man veta hur lång leveranstid boken har, vanligen 1-5 dagar. Jag beställde en svensk bok via Adlibris, då tog det sex dagar innan den kom. Då jag beställde en bok på engelska som de inte hade på lager, tog det en vecka innan jag hade boken i min postlåda. För jämförelsens skulle beställade jag också en engelsk bok via en bokhandel i Mariehamn. Bokhandeln hade inte

Hanne-Vibeke Holst: Kungamordet			
Inköpsställe	Pris	Porto/frakt	Summa
Bokhandel i Mariehamn	28,35	—	28,35
Bokklubb/Böckernas klubb	21,30	6,00	27,30
Adlibris, nätbokhandel	25,70	3,90	29,60
Bookplus, nätbokhandel	31,80	4,50	36,30

David Lauritzon/Ulrika Davidsson: Våra bästa GI-recept			
Inköpsställe	Pris	Porto/frakt	Summa
Bokhandel i Mariehamn	23,10	—	23,10
Bokklubb/Böckernas klubb	18,70	6,00	24,70
Adlibris, nätbokhandel	16,70	3,90	20,60
Bookplus, nätbokhandel	25,90	4,50	30,40

Jämförelse. Nyan har jämfört priserna på två olika slags böcker, en roman och en kokbok, vid fyra olika inköpsställen. Bokklubben visade sig vara billigast då romanen jämfördes, medan nätbokhandeln Adlibris var billigast vid inköpet av kokboken. I båda fallen var näthandeln Bookplus dyrast.

Grafik: MONICA FOGELSTRÖM

Ginza och Cd baby Den svenska skivnätbutiken Ginza.se kräver också svenskt personnummer av sina köpare, däremot finns en amerikansk distributionskanal för cd-skivor, cdbaby.com, som är användbar för den insnöade musikkfantasten. Vem som helst med en färdig cd-skiva får skicka sina skivor till cd baby. De förmedlar sedan cd-skivan vidare till dem som beställer den. Cd baby har alltså både brokigt och smalt utbud, här finns skivor som inte går att få tag på någon annanstans. De artister som finns på cd baby är inte signerade på stora skivbolag, cd baby är bara en distributionskanal. Hemsidan är enkel och tydlig, men endast på engelska. Man kan välja att beställa en cd-skiva enbart med skiva och konvolut, inte med plastfodralet, och då blir paketet litet och lätt. Eftersom många skivor finns enbart på cd baby går priserna inte att jämföra, men porto på ungefär fyra euro tillkommer. Det tog fyra dagar efter att jag beställt skivorna innan jag hade dem postlådan. Som en liten kuriositet kan nämnas det mejl beställaren får efter att cd-skivan beställts och skickats. På engelska står det ”Jag hoppas du har haft en underbar tid medan du handlat på cd baby. Vi hade det i alla fall. Din bild finns på vår vägg under texten ”årets kund”. Om man beställer en utländsk skiva som inte finns inne hos en åländsk skivbutik tar det ungefär tre till fyra veckor innan skivan kommer.

boken i lager utan måste beställa den, man uppgav att det skulle ta 3-4 veckor. Efter fem veckor ringde de och sa att jag fick hämta boken. Varken Adlibris eller bokhandeln i Mariehamn lade till extra avgifter för att beställa boken åt mig, förutom portot i den tidigare fall. Adlibris skickar mejl åt kunden då boken skickats. Om man beställer en dvd-film innan 15.00 på en vardag skickar Discshop leveransen samma dag. Vanligen kommer filmen hem därpå följande dag. Fler filmer betyder större paket som kan ta längre.

Lisco Bokhandeln Lisco har på sin hemsida länkar till bokförlag i Sverige. Kunden kan själv leta reda på en bok och meddela bokhandeln, till exempel genom att mejla eller ringa, vilken bok man önskar beställa. – Det tar ungefär en vecka om man beställer en bok från Sverige, från England tar det ungefär en till två veckor och från USA ännu längre, berättar **Angeli Roberts** som är föreståndare på Liscos bokavdelning. ● **Lägger ni till avgifter på boken för den här tjänsten?** – Då det handlar om utländska böcker kommer förstås moms och porto till, och en del förlag tar också extra betalt, men vi tar ingenting extra för tjänsten, säger Angeli Roberts.

Bookplus och bokklubb Bookplus är en nätbokhandel som enbart finns i Finland. De försöker tappert göra sin hemsida tvåspråkig, men som svenskspråkig kund får man acceptera att huvudsidan är på finska, medan kategorierna böckerna är indelade i finns på svenska. Vissa funktionsknappar är på svenska, som ”lägg i varukorg”, medan andra är på finska, ”kassalle”. Samma sak gäller för instruktioner och information: betalningssätten informeras det om på finska, men leveransvillkoren är på svenska. Man betalar böckerna endera direkt via sitt bankkonto eller genom faktura som skickas med böckerna. Utbudet är relativt brett, men Bookplus är det överlägset dyraste alternativet. Då jag beställde en bok kom den fram efter elva dagar. Många väljer att vara med i en bokklubb, svenska Böckernas klubb är den kanske vanligaste. De flesta bokklubbar skickar en tidning med information och försäljning av aktuella böcker en gång i månaden, med en månadsbok med extrapris. Fördelarna är att kunden får faktakunskap om allehanda böcker genom tidningen, nackdelarna är det begränsade utbudet och priset, som inte alltid är förmånligast.

Adlibris Adlibris.com är Nordens största nätbokhandel. Eftersom man måste ha svenskt personnummer för att beställa böcker via Adlibris svenska sida, måste ålänningarna använda den som enbart är på finska. Det går dock alldeles utmärkt att läsa hur man skall göra på den svenska versionen (www.adlibris.se) för att därefter gå till den finska sidan (www.adlibris.fi) och göra sin beställning. Bokutbudet är det samma till båda språken. En liten flagga bredvid boken visar bokens språk. Det är enkelt att hitta den bok man söker eller hitta nya läsoplevelser. Startsidan har en tio i topp-lista, en sökfunktion med hjälp av ord i titeln eller författare och böckerna är indelade i kategorier som hem och hushåll, barn och ungdom eller ekonomi och juridik. Jag har beställt många böcker via Adlibris de senaste åren och jag har aldrig varit med om att en bok inte skulle ha funnits. Man måste ha ett personligt användarnamn och lösenord för att få beställa böcker, och det skaffar man genom att följa instruktionerna för ny kund på vägen till kassan. Böckerna betalas med faktura som skickas i samma paket som böckerna. Porto tillkommer.

Doftprov. Hunden "Lala", vars fullständiga namn är Ohlala, får lukta på en bit tryffel ur matte Kristina Holsts hand innan sökandet efter klimparna i den åländska myllan inleds.

På jakt efter vå Åländska jorden läm

Hunden "Lala" är på Åland för att söka efter tryffelsvamp. När Nya Åland var med hittade hon "falsk" tryffel, vilket tyder på att jorden och klimatet lämpar sig för tryffelodling.

Nästa år kanske de första odlingarna av den dyra delikatessen inleds.

"Lala" från Borgå är Finlands enda aktiva tryffelhund och på två dagar ska hon undersöka jorden hos sju åländska markägare.

När Nya Åland träffar henne ska hon precis börja undersöka jorden i Lemböte by i Lemland. Området är relativt rikt på hasselbuskar, vars rötter är tryffelsvampens växtplats. Även i områden med mycket ek finns det förutsättningar för rika tryffelfynd.

Strax efter att Lala fått sniffa på matte **Kristina Holsts** medhavda tryffel försvinner hon in bland snåren och börjar gräva i jorden. Snart har hon grävt fram ett par bitar som liknar mycket små potatisar. Kristina Holst plockar upp dem och lämnar över dem till tryfflexperten **Salem Shamekh**, docent vid tekniska högskolan i Helsingfors. Efter att ha delat på de små bitarna och luktat på innehållet kan han konstatera att det inte är någon "äkta" tryffelsvamp, men att den luktar likt en riktig.

– Men det här tyder på att klimatet är bra och att ph-värdet i

jorden är det rätta. Tryffeln kan troligtvis odlas här utan risk.

Lala fortsätter lyckligt viftande på svansen att leta svamp, men skogsområdet är inte tryffelrikt. Först under promenaden tillbaka till bilarna hajar hon till igen och kastar sig ner i diket. Strax har hon grävt fram ytterligare några exemplar av den "falska" tryffeln.

Vill träna hundar

Salem Shamekhs förhoppning är att tryffelsvamp ska börja odlas på åländska åkrar nästa år. Förutsättningen är att regeringen beviljar stöd. Han leder redan ett odlingsprojekt i Juva kommun som inleddes förra året, efter att man hittat tryffel i området.

– Det har visat sig gå mycket bra att odla tryffel där.

Tryffelsvamp växer naturligt i framför allt Spanien, Italien och Frankrike, men fynd har också gjorts i finska Uleåborg och Joensuu samt på Gotland i Sverige. Priset för ett kilo tryffel varierar mellan 500 och 3000 euro per kilo. Den sort som eventuellt ska odlas på Åland kostar i handeln i Stockholm omkring 800 euro per kilo, odlaren får ungefär hälften så mycket, säger Salem Shamekh.

Något som också kan bli aktuellt på Åland redan nästa år är träning av tryffelhundar. Det är **Josefine Lindblom**, ägaren till den mark som Lala genomsöker, mycket intresserad av.

Duktig sökare. "Lala" är av rasen lagotto romagnolo som är exemplarisk att träna upp till tryffelhund.

– Absolut. Det står överst på min lista. Att odla tryffel verkar intressant, men jag är mer sugen på att gå i skogen med hundar.

Ny näringsgren

Om det ges ekonomiska förutsättningar för att odla tryffel på Åland hoppas Salem Shamekh att minst fem sex jordbrukare är intresserade av att sätta ek- eller hasselplanter med inympad tryffel på sina åkrar.

Trädgårdsrådgivaren **Pernilla Gabriellsson** vid Ålands hushållningssällskap, som arrangerat tryffelsökandet,

VÄLKOMMEN PÅ

Bil-weekend 14/10

DET HANDLAR OCH VÅRDETT
BILCENTER
www.bilcenter.se

Vägen till en bra affär
BILHALLEN

berrolfs

MOTOR • COMPANY
BILHUSET I MARIEHAMN

ZEBRA BIL **ERbil**

Se Nya Åland 12.10

En pålitlig hjälp ...

... I DITT KÖK
BOSCH

Brödrost
TAT 4301
40,80

Vattenkokare
TWK 1102N
1,7 liter
41,60

TWK 47101
1,2 liter
35,00

Stavmixer MSM 5000 ST
28,00
med minihack **40,00**

Elvisp MFQ 1901 200 W
35,80

Bordsgrill TFB 3302
86,00

Kaffebryggare
TKA 1401 8 koppar
29,50

BYGGVARUHUSET
BYGG • TRÄ • JÄRN • HEMINREDNING
KÖK • BADRUM • FÄRGER • VERKTYG
TFN: 28 011, BUTIKEN 28 170, FÄRGER 28 215,
BYGGLAGRET 28 174 ÖPPET: VARD. 8-17,
TORS. 8-19, (Bygglaget 8-17), LÖRD. 9-14

www.byggvaruhuset.aland.fi

Ärdefull svamp

En plig för tryffelodling

Äkta tryffel. Den som hittar sådana här på sina ägor bör skicka dem till Tekniska högskolan i Helsingfors för analys. Kanske gömmer sig en mindre förmögenhet i jorden.

Tryffelolja. För att tryffelhunden ska veta vad den ska leta efter har forskaren Salem Shamekh med sig ett rör med tryffelolja. Även markägaren Josefine Lindblom och hennes bror Roger Lindblom får känna på den säregna nötiga doften.

hoppas att tryffelodling blir ett nytt inslag i det åländska landskapet.

– Tanken är att vi ska hitta en ny näringsgren för jordbrukarna.

I går eftermiddag när alla markområden var undersökta kunde Pernilla Gabrielsson konstatera att inga fynd av riktig tryffel gjorts, bara av svamp som är nära besläktad.

– Vi ska nu skicka dem på analys så att vi får veta exakt

hur nära besläktade de är.

Inte allemansrätt

Den som tror att den hittat tryffelsvamp i sin trädgård är välkommen att skicka ett prov-exemplar till Salem Shamekhs laboratorium i Helsingfors. Kontaktuppgifter fås av Pernilla Gabrielsson.

Kanske finns de underjordiska rikedomarna på 10-40 centimeters djup i just din trädgård. Om man lyckas hitta tryffelsvamp

är det viktigt att lägga tillbaka jorden på den plats där fyndet gjorts. Annars finns det risk för att tryffeln inte klarar sig.

Pernilla Gabrielsson poängterar att sökning efter tryffelsvamp inte ingår i allemansrätten, eftersom den växer under jord.

ANDERS SIMS
anders.sims@nyan.ax
tfn 528 455

Foto: ERKKI SANTAMALA
erkki.santamala@nyan.ax
tfn 528 470

Sniffar. När hunden hittar något som kan vara tryffel gör Salem Shamekh en snabbanalys. När Nyan var med hittades bara "falsk" tryffel.

Hur många kommuner ska det finnas på Åland? Säg din åsikt.

Den som deltar i åsiktspejlingen kan vinna ekologiska matvaror för 100 euro. Vi finns på Torggatan mittemot Zeipels

lördagen den 14 oktober kl. 11-14.

Kaffe med tilltugg.

SJÖFARTENS DAG

Ålands lagting DAG 12 oktober 2006

REKRYTERINGSMÄSSA
kl 09.00 – 16.00

Kl 09.15 – 10.00
Sjöskolepresentationer
Kl 10.15 – 11.00
Rederipresentationer
Kl 11.15 – 12.00
Wärtsilä

ÅRETS UTSTÄLLARE:

ASP Ship Management Scandinavia
Birka Line / Birka Cargo
Rettig Group Ltd Bore
Finnlines Ship Management
Godby Shipping
Langh Ship
Rederi Ab Lillgaard
Rederiaktiebolaget Eckerö
Rederiaktiebolaget Gustaf Erikson
Star Cruises
Wallenius Marine AB
Viking Line
Ålands landskapsregering
Högskolan på Åland
Raumo yrkesinstitut Sjöfart
Sjömansskolan Stockholm
Sydväst Sjöfart
Yrkesskolan Optima Jakobstad
Ålands hotell- & restaurangskola
Ålands sjömansskola
Ålands sjösäkerhetscentrum
Förbundet för främjandet av Ålands sjöfart
Alandia-Bolagen

Algots Varv
Det Norske Veritas
Finlands maskinförbunds
Finlands skeppsbefälsförbund
Fraktfartygsföreningen
Germanischer Lloyd Scandinavia
Lloyd's List
Lloyd's Register
Nordea
Sjömanspensionskassan
SPC Finland
Sjöfartsbranschens utbildnings- & forskningscentral
Svensk Sjöfartstidning
Telemar
Wärtsilä
Ålands arbetsförmedlingsbyrå
Ålands Sjöfart & Handel
Ålands sjöredningssällskap
Ålands turistförbund
Ålandsbanken

DNV SHIPPING SEMINARIUM
kl 09.00 – 12.00

ALANDIA-BOLAGENS SJÖFÖRSÄKRINGSSEMINARIUM
kl 13.00 – 18.00

ARRANGÖR:
Förbundet för främjandet av Ålands sjöfart
r.f., c/o Godby Shipping Ab, Eva Mikkola-Karlström, Södragatan 13, 22100
MARIEHAMN. Tel +358 18 528282

FÖRBUNDET FÖR FRÄMJANDET AV ÅLANDS SJÖFART R.F.

Julstämning? Det ser ut som stora snöflingor dalar när Bo Johansson isolerar Ekorexhuset med cellulul.

Isolerar med gamla nyheter

Det ser ut som om det snöar inomhus, men det som dalar genom luften är faktiskt gamla dagstidningar.

Nu har det återvunnits som cellulul, och används för att isolera Ekorex-huset på Uppgårdsvägen.

Nya Åland följer pionjärbygget i en serie reportage,

Mariehamns första Ekorex-hus ska enligt planerna vara inflyttningsklart före årsskiftet, och ska bland annat hysa RB Marinkonsults kontor. Det ska även fungera som visningshus för RB Marinkonsult, som tidigare byggt Ekorexhus i Geta och Åboland, och hoppas få bygga bostäder i Ekorex-teknologi.

Brandsäkert. Cellullen behandlas med bormineraler. – Du kan sätta svetslågan på det utan att det brinner, säger Bo Johansson.

Förenklat kan teknologin beskrivas som en blandning av gamla byggmetoder – man använder till exempel björkdymplingar i stället för spik, och konstruktionen är helt plastfri – och moderna uppfinningar. Bland de nyare påfunden finns cellulul-isoleringen, gjord av återvunnet papper.

– Det tillverkas i Finland, så det är nog mest Borgåbladet och Husis det här, ganska lite åländska tidningar, säger Bo Johansson från Ålands Miljö och Ekoisolering.

Träfibern blandas med tio

till tolv liter vatten per kubikmeter och sprutas på, i stället för att läggas i skivor som vanlig isolering.

– På vanliga vindar tar det en tjugondel av tiden jämfört med att hålla på med skivor, säger Bo Johansson.

Det fäster lätt även på vertikala ytor, och bildar en skarvfri isolering utan sättningar.

– När det torkar blir det som en skumgummimadrass, mycket tätare än vanlig isolering, säger Bo Johansson.

Cellulul är dessutom billigare.

– Vanlig isolering kostar ungefär 35 euro per kubikmeter, och för cellulul tar jag 34 euro per kubik.

Cellullen behandlas med bormineraler för att skydda mot rötskador och brand.

– Du kan sätta svetslågan på det utan att det brinner. Dessutom är det nog hälsosammare än vanlig isolering – jag har hållit på med cellulul sedan 1990, och jag lever än, säger Bo Johansson och skrattar.

TOMMY HARNESK
tommy.harnesk@nyan.ax
tfn 528 452

Foto: ERKKI SANTAMALA
erkki.santamala@nyan.ax
tfn 528 470

FastighetsKonsult RFM

STRANDGATAN 10. TEL 29 066

– ledande mäklare och fastighetsvärderare –

Hus, Bredbolstad, Hammarland

Byggnaden är uppförd i 1-plan på 1960-talet. Byggnadsytan är c:a 50 m² och fördelas på hall, kök, sovrum, vardagsrum och toalett.

Huset värms med jötkulkamin, vedspis i köket och elradiorer.

Vatten från borrhunn och avlopp till 3-kammarbrunn.

Kommunalt vatten finns vid tomtgränsen.

Fristående vedeldad bastu och förrådsbyggnad.

El och vatten draget till byggnaden.

2100 m² tomt som är vårdad och gränsar till allmän väg.

Tillträde omgående.

Utgångspris: 40.000 euro.

Förfrågningar: Bosse Segerström.

Bostadshus, Bamböle, Finström

Byggnaden är en mangårdsbyggnad från 1800-talet som monterades ner i Hammarland för 5 år sedan och byggdes upp på sin nuvarande plats. Husets är i 1½ plan och har ytermåtten c:a 17 m x 7 m.

Nedre plan inrymmer hall, kök, vardagsrum, kontor, två sovrum, två toaletter och badrum.

Övre plan inrymmer hall, stort allrum med kokmöjligheter, wc samt en oinredd del.

Byggnaden är tilläggsisolerad och inredd med kök och våtrummen enligt dagens standard.

Bergvärme som fördelas i huset med golvvärme samt fläktkonvektorer.

Avlopp till trekammarbrunn med efterföljande infiltrationsbädd.

Kommunalt vatten.

Tomten är 2050 m² och gränsar till allmän väg.

Tillträde omgående.

Utgångspris: 150.000 euro.

Förfrågningar: Bosse Segerström.

Intresserad av våra övriga objekt?

Besök oss på www.fk.aland.fi

Fakta

Ekorex-huset

● Timmerväggarna får papper och panel på insidan, och målas med linoljefärger och lasyr.

● Cellulul-isoleringen tillverkas av sorterat returpapper av dagstidningskvalitet. Det upptar fukt utan att förlora sin isoleringsförmåga, och när byggnationens relativa

fuktighet minskar försvinner fukten successivt även ur cellululen.

● Ekorex är den enda byggkonstruktionen som beviljats rätt att använda det finska Allergi- och Astmaförbundets samarbetsbeteckning.

Källa: Rantasalmi Oy, Telge Miljöisolering AB

Bo Wastesson/Gudrid Hansen

Arrangör:

Studie
främjandet

Kulturkommissionen
i Nya Åland

Maa Verbaat

Mariepark 14 oktober

KI 18.30

Supé bokas på 018-13 713.

På scenen

Arja Saijonmaa m fl

Biljetter

Förköp på Kalmers i Sittkoff, Mariehamn.

20 €, endast kontant betalning.

<http://gerda.skutminnen.se>

Sköt om DIG och din KROPP

TEMA i Nya Åland 13.10

BOKA DIN
ANNONS IDAG

Nyan.ax

Tel 23 444, fax 23 450, annons@nyan.ax

Ekonomi, data och kontor

TEMA i Nya Åland
onsdag 18.10

BOKA DIN
ANNONS I TID!

Nyan.ax

Tel 23 444, fax 23 450, annons@nyan.ax

Sport

André Friman delad fyra i skytteligan

FOTBOLL. Hammarlands André Friman slutade på delad fjärde plats i skytteligan i division III. Friman gjorde elva mål denna säsong för HIK. I IFFK var Joakim Signell målfarligast med nio fullträffar. Kvalhjärten Peter Lundberg och Jonas Blomqvist gjorde bägge åtta mål vardera i grundserien. Etta i skyttetoppen var Åbo IFK:s Jaakko Utriainen med 23 mål.

I division IV var Rickard Dahlén den som producerade mest framåt för Sunds IF med 9 mål. Där vann Lietos Rezgar Ramezani skytteligan i överlägsen stil med 33 mål för serietrean. (be)

Finlandsmatch i radio

FOTBOLL. De som inte har tillgång till finska Canal plus, som sänder EM-kvalmatchen mellan Kazakstan och Finland, kan istället knäppa på Radio Extrem som sänder direkt från matchen med start redan klockan 18.03 i kväll. Avspark för matchen är 19.00. Kanalen går också att lyssna på via internet på adressen www.sporten.yle.fi.

Ålands Daniel "Daja" Sjölund är uttagen i Roy Hogdsons trupp. I 0-0-matchen mot Armenien i lördags fick han ingen speltid men den här gången är chanserna bättre. Jonatan Johansson är lårskadad medan Markus Heikkinen åkt på en avstängning efter två varningar. Samtidigt dras Mika Väyrynen med ett sår i huvudet och är oklar för spel.

– Jag har en ganska klar bild, men jag har inte bestämt mig slutgiltigt. Mot Armenien var saken klar ett par tre dagar före, men nu är det inte så. Det finns platser som ska fyllas, säger Hodgson om sin startelva till FNB.

– Vi kom hit med tre renodlade anfallare, Johansson, Shefki Kuqi och Mikael Forssell. Jari Litmanen är en annan typ av anfallare, och Daniel Sjölund har förutom center också spelat på kanten och som offensiv mittfältare. Det finns alltså folk som kan ersätta Johansson. När det gäller Heikkinen så finns det ännu fler alternativ. (mt)

Inget IFFK i radio

FOTBOLL. Ålands radio har beslutat sig för att ställa in de planerade direktsändningarna från IF Finströmskamraternas återstående kvalmatcher till herrtvåan sedan laget redan är klart för avancemang.

Matcherna som återstår spelas på lördag mot Lohjan Pallo samt 21 oktober mot PuiU, båda på bortaplan. (mt)

Rättelse

FOTBOLL. Tre namn ur de yngre åldersklasserna föll bort i gårdagens notis om dem som får representera Åland i de nationella tekniktävlingarna i Tavastehus 18-19 november. Även Cajsa Wickström, Jomala IK, F11, Joel Thölix, Jomala IK, P11 samt Simon Holmberg, Eckero IK, P10 får visa upp sin bollkontroll.

Juniorerna avslutade framgångsrik säsong

GOLF. Ålands golfklubbs juniorer spelade i helgen en avslutningsscramble i Kastelholm.

– Det har varit en jättebra säsong för juniorerna, summerar idrottsledare Maria Welin.

Omkring 40 juniorer från Ålands golfklubb (ÅGK) samlades i Kastelholm i helgen för att avsluta golfsäsongen. Deltagarna delades upp i totalt elva lag tillsammans med elitspelare som gjorde upp på Kungsbanan i en scrambletävling där samtliga i laget slår ut och man därefter väljer den bästa bollen att slå vidare ifrån.

Bästa lag blev Jonas Haglund, Christian Sandström, Kim Nyman och Hannes Parkkinen som gick runt på 33 slag, tre under par.

Tvåa kom Chris Waldron, Anthon Grönqvist och Dennis Gustafsson, även de på 33 slag, men med sämre på de sista sex hålen.

Därefter följde hela tre lag på 34 slag: Moses Forsgård, Sebastian Sandström, Mathias Eriksson och Cajsa Wickström; Johan Lindholm, Simon Oskarsson och Nicholas Blomqvist samt Benny Eriksson, Erik Branér, Stafan Sonntag och Jonathan Klingberg.

Tre kom tvåa

Efter tävlingen samlades golfarna i klubbens restaurang för middag och prisutdelning. Utmärkelser delades ut för helgens tävling, men också till dem som tagit hand om placeringarna 1-3 på den lokala rankingen i junior- och tjejtouren.

Vann juniortouren, som golfare upp till 18 år spelat under tio deltävlingar i sommar, gjorde Nicholas Blomqvist på 83,5 poäng. Han följdes av Jonathan Mörn på 80 poäng och Sebastian Lindman på 79 poäng.

Tjejtouren, även den för golfare upp till 18 år, vanns efter tio deltävlingar av Emma Lindman på 54 poäng. Tre tjejer fick dela på andraplatsen sedan alla slutat på 46 poäng: Jenny Karlsson, Anna Karlsson samt Cajsa Wickström.

– Det har varit en jättebra säsong för juniorerna. Många har också spelat på de finska distrikttävlingarna Tsemppitour och Aluetour

Avslutning. Här är en stor del av de över 40 deltagare som i helgen spelade avslutningsscrambel på Kungsbanan. Juniorerna har i år skött sig utmärkt både på hemmaplan och i tourerna i riket. Foto: MARIA WELIN

Juniorranking 2006

Juniortouren, Åland

1) Nicholas Blomqvist 83,5, 2) Jonathan Mörn 80, 3) Sebastian Lindman 79.

Tjejtouren, Åland

1) Emma Lindman 54, 2) Jenny Karlsson, Anna Karlsson och Cajsa Wickström 46.

Tsemppitouren, Finland

P12: 1) Aleksi Myllymäki, NRG, 96, 4) Anton Grönqvist 34.

P14: 1) Aleksi Tanninen, HGCC, 110, 8) Jonathan Mörn 15, 16) Sebastian Lindman 6.

Aluteoturen, Finland

P16: 1) Antti Peltomaa, NRG, 150, 39) Moses Forsgård 20, 52) Hampus Grönqvist 11, 84) Sebastian Mattsson 3.

F16: 1) Siru Kokkonen, KosG, 93, 13) Jenny Häggblom 35.

P18: 1) Joonas Pentikäinen, TarG, 108, 11) Christoffer Björklund 49, 68) Totte Häggblom 6, 74) Benjamin Sewón 4.

Finnair Junior Tour

P18: 1) Miro Veijalainen, VG, 719, 6) Lukas Eriksson 296.

P16: 1) Teemu Bakker, SHG, 656, 12) Moses Forsgård 105, 29) Sebastian Mattsson 13.

F16: 1) Sofia Höglund, KoG, 516, 4) Jenny Häggblom 150.

Klubbranking: 1) Espoon Golfseura 1625, 8) Ålands Golfklubb 662.

samt nationella Finnair Junior Tour och gjort väldigt bra ifrån sig där, säger idrottsledare Maria Welin vid ÅGK.

Landslagsintervju

Fem av ÅGK-golfarna har dessutom kallats in på intervju för landslaget. Det är

elitspelarna Anna-Karin Salmén och Jonas Haglund samt juniorerna Moses Forsgård, Lukas Eriksson och Jenny Häggblom.

– Vi får se hur det går för dem.

ÅGK slutade åtta i klubb rankingen för juniorer i Fin-

land, vilket också visar på årets goda resultat.

– Juniorerna har varit duktiga i flera år, men i sommar har det gått riktigt bra. Vi har några nya yngre som börjat spela och nästa år ska vi satsa

Segerduo. Emma Lindman och Nicholas Blomqvist tog hem segern på den lokala tjejt- respektive juniortouren i Kastelholm. I helgen fick de priser som bevisade bedriften. Foto: MARIA WELIN

ännu mer på de yngre spelarna, säger Welin och tillägger: – Fler tjejer skulle behövas.

MALIN TILLSTRÖM
malin.tillstrom@nyan.ax
tfn 528 478

Sportens

Kom ihåg

LIF/Liffarna-innebandy: Samtliga stryktips skall vara sålda och lämnas in på torsdagens träning! Ni som har gamla innebandyklubbor att skänka, ta med dom till träningen!

A'lenskur Islandshästförening: Höstmöte/medlemsmöte på söndag 16.30 vid Wirrans Thai House i Godby. Stadgeenliga förhandlingar samt förslag på omstrukturering av styrelsen. Diskussion om föreningens

framtid, skall föreningen dö? Alla medlemmar välkomna! (Se även utskick).

IFK-fridrott: På onsdag håller IFK-fridrott årsmöte samt prisutdelning för klubbmästerskapen. Plats: Baltichallen vån 2, 18.00.

VÅSC: Årsmöte på torsdag 18.00 i Baltichallen. Stadgeenliga förhandlingar. Alla välkomna!

ÅIBF: Ordinarie höstmöte 16 oktober 18.00 i Idrottsgården. Stadgeenliga förhandlingar. Välkomna.

Ryttare: Sadeldoktorn Jimmy kommer hit lördag-söndag. Inpassning, utprovning, lagning mm. Intresserade kontakta Carro 0457-5483170.

ÅID-skidor: Är du intresserad av att köpa tävlings- el-

LUNCHBUFFÉ

måndag-fredag 11.00-14.00

Onsdag 11.10

Citronkryddad skinkstek m. vittök-persiljesås, HG
Färserad flundra m. krondillsås, HG
Friterad rotsaker med currydip, H

Salladsbord, 3 varmrätter, kaffe 8,50€

Arkipelag
Strandgatan 31, tel. 24 020
www.hotellarkipelag.com

Bra motionsbetyg för högskolans personal

MOTION. Högskolans personal har utmanat varandra i Nyans motionskampanj där det gäller att fylla i sina aktiviteter på ett motionskort.

I skolans mellanrapport bevisas att gänget tar saken på allvar.

Jeanette Høstman och Sanna Könönen vid Högskolan på Åland har utmanat sina kollegor att delta i Nyans motionskampanj. Nyligen lämnades mellanrapporten in där hela 30 lärare fyllt i sina motionskort och tillsammans kryssat i 609 gånger då de rört på sig i minst 30 minuter. Ett mycket bra resultat halvvägs in i kampanjen!

Högskolan östra har rört på sig mest, där har kollegiet i snitt kryssat i 15,8 gånger då de varit i farten. Södra är uppe i 11,7 gånger per person och i norra är man på mer blygsamma 8,0 tillfällen per lärare.

Resultaten är uträknade efter att det totala antalet kryss i varje hus dividerats med antal personer som sitter i respektive byggnad. Då räknas även de som inte deltagit.

Inte för sent

Om du också vill delta i Nyans motionskampanj och vara med i utlottningen av ett presentkort värde 150 euro, är det inte för sent att haka på. Fram till den 31 oktober loggför du varje gång du varit aktiv i mer än en halvtimme. Motionsform väljer du själv, om det så är en promenad med hunden, en timme på dansgolvet eller ett svettigt aerobicpass.

Ju fler kort du fyller i, desto större chans har du att vinna!

Kortet hittar du hos Ålands TV, Gefoto, Sportcenter, Liv & Lust, City sport & cykel,

I rörelse. Mellanrapporten visar att högskolans personal sköter sig. Längst fram **Jeanette Høstman** och bakom henne **Sanna Könönen**. Nästa rad från vänster **Carola Maxenius-Mickelsson**, **Henrik Karlsson** och **Rune Rothberg**. Nästa från vänster **Ari-Pekka Frankkila**, **Johnny Mattsson** och **Ben Henriksson**. Längst bak från vänster **Barbro Branér**, **Sven Sjöblom**, **Christer Kullman** och **Thor-Björn Wik**. Foto: STEFAN ÖHBERG

Mariebad, Avancia, Expert Strandbergs och Viking Line Storgatan eller vid Godbyhallen, Vikingahallen, Bollhalla, Idrottsgården och Baltichal-

len. Det går också att hämta på Nya Ålands redaktion i Dalbo, i någon av tidningarna som publicerats sedan starten av kampanjen 1 september el-

ler på www.nyan.ax.

MALIN TILLSTRÖM
malin.tillstrom@nyan.ax
tfn 528 478

SPORTTEMPEN

+55 grader

IF Fintrömskamraterna visade ingen pardon i herrtrean under säsongen och inledde sin kvalserie på bästa möjliga sätt genom att beseгра Lahtislaget City Stars. Till allas glädje räckte de tre poängen till avancemang sedan övriga resultat gått lagets väg.

+45 grader

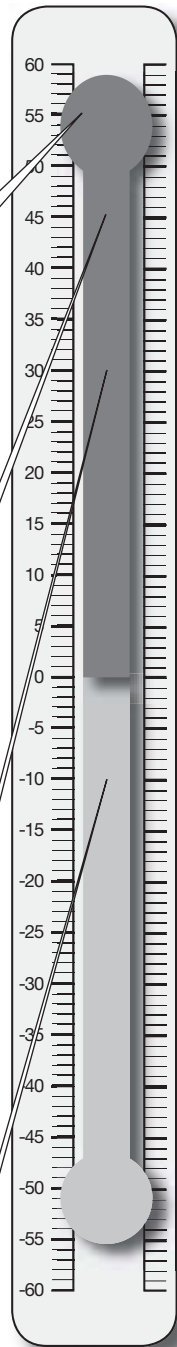
Staffan Lindberg visade förra veckan att det lönar sig att vara uppväxt på en ö omgiven av vatten. Matchracingsegla- ren plockade hem sin första stora titel någonsin när han och hans besättning i Alandia Sailing Team kammade hem EM-guldet i Hamburg, Tyskland.

+30 grader

"Världstouren i beachvolleyboll på Åland" är en mening som sitter bra i gommen. Kändisjippon som veteranennis med **Björn Borg** är inget som sätter vår ö på världskartan, däremot kommer beachvolleyproffset **Björn Berg** göra allt för att bidra till det.

-10 grader

Åland Uniteds namne FC United var en storlek större när åländskorna hade sista uppvisningen hemma innan FM-serien blir avblåst för den här säsongen. Det är sin sak. Att **Cynthia Uwak** hade lekstuga och därmed kan kosta **Annica Sjölund** skyttedrottningstiteln är desto surare.

IFK-killar vann i Åbo

FOTBOLL. IFK Mariehamn skickade sitt P16-lag till en turnering i Åbo där Åbo IFK deltog med två lag samt Grankulla IFK med ett.

Matcherna spelades på konstgräs vilket ställde till en del problem för mariehamnslaget till en början, men som snart var avvänt. I den första matchen i IFK-turneringen besegrade Grönvitt Åbos första lag med 2-0 efter mål av **Fredrik Appel**, som skruvade in en hörna direkt i

mål via målvakten, och **Linus Dunder**.

I den andra matchen stod Åbo II för motståndet och här blev det klar seger med 4-0 efter två mål av **Johannes Nordström** samt varsitt av **Dunder** och **Rickard Sundström**. Sista matchen spelades mot Grankulla och även här höll mariehamnarna nollan efter seger 3-0 som befäste turneringsvinsten. Målen stod **Dunder**, **Nordström** samt **Kenneth Vickström** för. (mt)

Rekordsnabbt över havet

SEGLING. Efter flera misslyckade försök i tidigare år, har **Jonathan Barck** med besättning äntligen slagit nytt hastighetsrekord över Ålands hav med enskrovsbåt.

Sedan tre år tillbaka administrerar Ålands segelsällskap ett hastighetsrekord över Ålands hav med segelbåtar. Rekordet registreras i enskrovsbåtar eller i öppen klass och sträckan som gäller är linjen mellan Marhällan-Kobba Klintar på den åländska sidan och Tjärven-Söderarm på den svenska sidan. Banan motsvarar omkring 21 nautiska mil och kan seglas i valfri riktning.

Team Black Sea, med skepparen **Jonathan Barck** och besättningen **Sammy Ejder**, **Roland Blomqvist**, **Dick Harju-Jeanty** samt navigatören **Daniel Mattsson** tog i lördags morse Ålandsfärjan över till svenska färjan med sin 24 fot långa Melges 24 i bagaget. Laget sjösatte den 7,30 meter långa segelbåten i Gräddö med sikten mot start-

linjen vid Tjärven.

Vädret lovade sydliga vindar med styrkor upp till 15 sekundmeter, vilket passar ett rekordförsök utmärkt. Teamet höll en snittfart på 15,6 knop de första femtio minuterna.

– Vilken segling, vi surfade i två meters vågor och loggade upp mot 19 knop som mest, säger en nöjd Barck i ett pressutskick.

God marginal

Det sista fyra sjömilerna måste Team Black Sea ta ner genakern för att klara mållinjen vilket sänkte medelfarten en del, men det räckte gott och väl till den nya rekordtiden för enskrovsbåtar som nu lyder 1.42,51 timmar. En god marginal mot det rekord en Swan 53 från Sverige satte 19 augusti 2004 när man seglade sträckan på 2.27,25.

– Otroligt skönt det här, vi gjorde några försök i våras men då var inte vädret på vår sida, så det känns jätteskönt att nu ha slagit rekordet, ett rekord som jag tror kan vara svårslaget.

Skeppare. Jonathan Barck styrde båt och besättning i mål. Foto: PRIVAT

I öppna klassen är det trimaranen HiQ som varit snabbast över havet. Den seglade i mål på 1.02,36 den 7 augusti 2003.

MALIN TILLSTRÖM
malin.tillstrom@nyan.ax
tfn 528 478

Vind i seglen. Med stor marginal slog Team Black Sea hastighetsrekordet över Ålands hav i enskrovsbåten Melges 24. Foto: PRIVAT

Antalet höftfrakturer minskar

Aktivare äldre och information om benskörhet ger positiv trend

HELSINGFORS. En färsk studie avslöjar att antalet höftfrakturer minskat klart i Finland. Studier i det övriga Norden visar också samma resultat.

Forskarna vid Tammerfors universitet och UKK-institutet hade ingen entydig förklaring till den positiva förändringen, utan det är sannolikt fler faktorer som påverkat trenden, bland annat förändringar i livsstil, befolkningens viktökning och bättre skydd mot frakturer.

Flera studier gav vid handen att frakturer som berodde på att åldringar ramlade omkull eller för att de hade benskörhet ökade kraftigt i Finland och även de andra länderna på 1970-90-talen.

Minskar hos båda könen

Enligt uppföljningsstudien har inte antalet höftfrakturer ökat bland 50-åringar och äldre under de senaste åren. År 2004 var antalet höftfrakturer 7.083, medan antalet år 1997 var 7.122.

Förekomsten av höftfrakturer när man åldersstandardiserar siffrorna har också börjat minska både hos kvinnor och män.

Magra i riskzonen

Viktökning minskar frakturer En av orsakerna till den här positiva trenden kan vara att finländarnas medelvikt hela tiden ökar. Lågt viktindex är en klar riskfaktor för höftfrakturer.

– Man har räknat ut att en enhets stegring av viktindex minskar antalet höftfraktu-

rer med sju cirka procent, säger överläkare **Pekka Kannus** på UKK-institutet.

Starkare äldre

En annan förklaring som forskarna erbjuder är att åldringarna har en bättre funktionsförmåga än förut. Dålig muskelkondition och svag prestationsförmåga är orsaker till att åldringar lätt faller.

En tredje förklaring kan vara kampanjerna mot benskörhet på 1990-talet. Minskning av rökning, mer motion, kalktillskott, D-vitamin, hormonersättningsbehandling och i synnerhet mediciner mot benskörhet har kunnat förbättra benmassan och gett den större hållfasthet.

Mediciner och skor

Man har också försökt förhindra att åldringar fallet genom styrke- och balansträning, operationer mot starr och minskat användande av läkemedel som påverkar det centrala nervsystemet. På marknaden finns också höftskydd och halkskydd för skor.

Forskarna bjuder också på förklaringen att människor som fötts under en viss tidsperiod är mer utsatta för frakturer som äldre.

Höftfrakturer ger upphov till mycken smärta, nedsatt funktionsförmåga och stora vårdkostnader. De leder också lätt till att åldringen måste tas in på anstalt. Höftfrakturerna orsakar också att mer än 200 finländare dör för tidigt.

(FNB)

Motion bra. Christina Hedman-Jaakkola motionerar för att undvika benskörhet och hålla sig stark. Nu visar siffror i Finland att antalet höftfrakturer minskar.

Foto: GUNNAR ROOS

Koladrycker kan orsaka benskörhet

■**HELSINGFORS.** Regelbundet drickande av koladrycker kan leda till skör benbyggnad för kvinnor, visar en ny undersökning. Fenomenet kan ha sin förklaring i den fosforsyra som koladryckerna innehåller. Undersökningen presenteras i tid-

skriften The American Journal of Clinical Nutrition.

Enligt undersökningen finns det för kvinnor ett samband mellan koladrickande och låg mineraltäthet i benbyggnaden oberoende av ålder och kalciumintag.(FNB)

Idyll. Visst ser det svenskt ut. Hembygdsgården i Hammarland Skarpnätö med midsommarstången. Foto: ERKKI SANTAMALA

Hammarland svenskast i hela landet

HELSINGFORS. Korsnäs kommun i Österbotten har förlorat sin ställning som Finlands mest svenskspråkiga kommun. Titeln har gått till åländska Hammarland med 96,03 procent svenskspråkiga bland invånarna. Saltvik knep andra plats med 95,57 procent och Korsnäs kommer trea med 95,06 procent.

Både i Saltvik och Hammarland har invånarantalet ökat sedan år 2000 medan Korsnäs förlorat 72 invånare. Det här visar statistiken från Statistikcentralen som Finlands Kommuntidning publicerat i sitt senaste nummer.

I de svensk- och tvåspråkiga kommunerna har de svenskspråkiga minskat i antal med 2.273 personer sedan år 2000. De svenskspråkiga har minskat i alla landskap med svensk- eller tvåspråkiga kommuner utom i Egentliga Finland och på Åland som fått 173 respektive 463 svenskspråkiga till.

Totalt har de svenskspråkiga minskat med knappa 2.000 i hela landet. Minskningen beror på att befolkningen åldras, säger **Marianne Pekola-Sjöblom**, chef för kommunutvecklings- och forskningsenheten på Kommunförbundet.

Kyrkslätt lockar

Förutom Åland finns det fyra områden där de svenskspråkiga ökat i antal. I huvudstadsregionen är det Kyrkslätt som är den stora vinnaren med 398 nya svenskar. Också Esbo och Sjundeå är på plussidan, medan huvudstaden själv förlorat 1.354 svenskspråkiga.

I Österbotten är det Vasas grannkommun Korsholm och Jakobstad med grannkommuner som lockar till sig svenskspråkiga. Jakobstadsgrannen Larsmo har fått 304 nya svenskar, vilket innebär

en befolkningsökning på 7 procent. I den laestadiantätast kommunen är det inte frågan om inflyttning i lika hög grad som naturlig ökning.

Åbo har lyckats locka till sig 248 nya svenskar, medan de övriga tvåspråkiga kommunerna i Åboland förlorat svenska invånare med undantag av Pargas där läget antalsmässigt är oförändrat.

Till de antalsmässigt stora förlorarna hör vid sidan om Helsingfors Närpes, Kristinestad, Hangö, Vanda, Sibbo, Vasa, Lovisa och Dragsfjärd. I Helsingfors beror minskningen på den åldrande befolkningen, men i Vanda på profileringen, säger Pekola-Sjöblom.

– Vanda har inte profilerat sig som en tvåspråkig stad på det sättet som Esbo gjort. Folk väljer att flytta dit där de får service.

I farozonen

Men relativt sett är förlusten av 19 svenskar stor för åboländska Finby som vid årsskiftet hade 741 invånare, varav 77 var svenskspråkiga. Också för Pyttis med sina 541 svenskspråkiga bland den 5 138 invånarna är förlusten av 49 svenskar stor.

– Den största utmaningen är hur kommunerna gör i kommun- och servicestrukturformen.

Finby är den enda tvåspråkiga kommunen av de elva som planerar en sammanslagning i Saloregionen. Mörskom med 11 procent svenskar bland sina 2.033 invånare står utanför samsam- eller fusionsutredningen i Lovisaregionen, likaså Pyttis på andra sidan landskapsgränsen.

– Enligt ramlagen måste behovet av svensk service utredas och den svenska servicen tryggas i alla fall, säger Pekola-Sjöblom.

FNB-SPT/HELLEVI RAITA

Räddningshelikoptrar utreds

HELSINGFORS. Inrikesminister Kari Rajamäki (s) anser att räddningshelikoptrarna måste hållas i luften.

– Räddningshelikoptrarna är en betydande säkerhetsfaktor i glesbebyggda områden, säger han.

Budgetramarna har inte gett möjlighet att flytta över hela ansvaret för räddningshelikoptrarna på samhället.

– Men i nästa regeringsförhandlingar måste också den här frågan tas upp, tillägger Rajamäki.

Bör utredas

I dag finansieras verksamheten av penningautomat-

föreningen Ray, av inrikesministeriet då det är fråga om spanings- och räddningsverksamhet, samt av sjukhusdistrikten som står för akutvården.

Rajamäki säger också att han har övervägt om man borde tillsätta en utredningsman för att gå igenom sjuktransporterna i hela landet.

– Det här måste vi fundera över tillsammans med representanter för social- och hälsovårdsministeriet, konstaterar han.

Åländska SHT, Skärgårdshavets helikoptertjänst, sköter för närvarande ambulansflygningarna på Åland och i södra Finland. (FNB/

Mer statliga pengar? Inrikesministern i Helsingfors funderar över om det behövs mer statliga pengar till räddningshelikoptrarna. Foto: STEFAN ÖHBERG

Ekonomi

Låna inte huvudlöst

■**HELSINGFORS.** Den som överväger att låna pengar bör noga jämföra olika alternativ innan beslutet fattas. Finansinspektionen, som övervakar banker och finansmarknaden, betonar vikten av att kunderna själva noga

går igenom alternativen och tillräckligt långtgående beräkningar av sina möjligheter att klara av lånen.

Finansinspektionen (FI) påminner om att det i sista hand alltid är kunden som ansvarar för sin egen ekonomi även om

god banksed kräver att bankerna ska beakta kundernas möjligheter att klara av sina lån.

Finansinspektionen har flera gånger uttryckt sin oro över hushållens snabbt ökande skuldsättning och den risk som hushållen utsätter sig för på grund av den. På sikt kan det utgöra en risk också för bankerna.

Enligt Finansinspektionen har marginalerna på bolånen med rörlig ränta redan sjunkit till en nivå som inte tillräckligt beaktar bankernas risker och lönsamhetskrav.

Enligt FI kompenseras bankerna detta med att samtidigt erbjuda kunderna andra mera lönsamma produkter så som försäkringar som tryggar återbetalningen av lånen. (FNB)

Föreningsaktuellt

Kom ihåg

Fornföreningen Fibula: Sy vikingakläder onsdagar klockan 19.00 från och med onsdag 11.10 i Boogården Kvarnbo. Ledare är Gunilla Nilsson och även ickemedlemmar är välkomna. Anmälan görs till Silvana på telefonnummer 0457 563 99 82.

Föreningén Vårt Hjärtas stöd-grupp: Öppet hus för dig som är hjärtsjuk och närstående. Edgar och Stig finns till för Dig som önskar prata med någon,

► ENTREPRENADER

Lemland-Lumparlands församling

utbjuder på entreprenad grundrenovering av Lemlands prästgård i Lemlands kommun

Projektet omfattar grundrenovering av Lemlands prästgård.

Separata anbud lämnas för:

- Byggnadsarbeten
- VVS-arbeten
- El-arbeten

Erforderliga anbudshandlingar hämtas från pastorskansliet i Lemland från **onsdagen den 11 oktober 2006 mot en kaution om 100 €.**

Anbud inlämnas till nämnda pastorskansli i slutet kuvert märkt ”Grundrenovering Lemlands prästgård” **senast den 1 november kl 15.00.**

Eventuella förfrågningar kan ställas till pastorskansliet tel. 34 597.

Lemland-Lumparlands församling den 11 oktober 2006

Byggnads-kommissionen

tystnadsplikt! HandiCampen , Skarpansvägen 30 ingång norrifrån onsdag 11.10 kl. 18.30. Välkommen!

Godby Rotaryklubb: Möte torsdag 12.10 kl 17.30 i Ålands hotell- och restaurangskola. Distriktsguvernör Tauno Lovén besöker klubben.

Bomarsundssällskapets: Höstmöte torsdag 12.10 kl 18.00 i Ålands museum filmsalen. Kl 18.30 berättar Bolle Högnäs om dokumentärfilmen om Bomarsund och visar delar av det färdiga filmmaterialet.

Ålands reumaförening: Torsdag 12.10 kl. 15-18.00 uppmärksammas den internationella reumatikerdagen med en eftermiddag i Folkhälsans allaktivitetshus. Bamsebobarnen sjunger, information om våra rättigheter som patient av pat.omb.man Marina Karlsson, presentation av ringen Fingerfärdig av Iréne Grahn och kåseri med Matts Stenlund. Välkommen.

Krigsveteraner: Kamratträff i klubblokalen torsdag 12.10 kl 14.00.

PSA-gruppen: Träff torsdag 12.10 kl 19.00 i HandiCampen.

Pussellamiljen: Årsmöte söndag 15.10 kl 16.00 i Lyktans lokal på Storagatan 10(bakom Missionskyrkan.) Efter mötet bjuds deltagarna på lätt middag. Barnvakter finns på plats som pysslar med barnen. På mötet ska bland annat beslutas om val av ny styrelse, verksamheten för nästa år samt budget. Kom med och påverka din förening! OBS! Rösträtt = inbetald medlemsavgift! Meddela ditt deltagande senast på fredag 13.10 via mess eller samtal på tfn 0457 343 18 83 så vi kan beräkna antal deltagande vid middagen samt behovet av barnvakt. Mer information om föreningen finns på www.pussellamiljen.ax

Visans Vänner: Vilda, väna, varma, våldsamma vackra visor

med trubadur Sture Ekholm på café Vreten i Folkhälsans allaktivitetshus lördag 14.10 kl 19.30. Sedvanligt knytkalas efter konserten för medlemmar och övriga intresserade.

Tai Chi-föreningen Vita trannan: Nybörjarkurs i Tai Chi 14-15.10 på Ålands yrkesskola kl 10-13.00 och 15-18.00 båda dagarna. Förfrågningar och anmälningar till Agneta Hansson tfn 040 053 71 01.

Fotoklubben Obscuras: Anmäl er till jubileumsfesten före söndag 15.10 till Lena tfn 23 249 eller 050 445 54 49.

Ålands synskadade: Vita kappens söndag 15.10. Samling vid Ankaret kl 14.30 för en promenad, efter detta serveras höstsoppa på Ankaret. Anmälan till Ann-Mari Mattsson tel 38 824 före torsdag 12.10. Välkomna.

Föreningen Ålandsforskarna och Ålands Emigrantinstitut: Under rubriken ”Amerikafa-

rarna” berättar den välkända emigrantförfattaren K-G Olin från Jakobstad om sin nya bok som handlar om Nya Sverige och om de allra första ålänningarna i Amerika. Föredraget äger rum i Ålands museum, filmsalen, lördag 14.10 kl. 14.00. Dessförinnan, kl.13.30, serveras kaffe. Allmänheten hälsas välkommen!

Ålands retrieverförening: Temadag i lydnad med inriktning på bruks och BH-prov söndag 22.10. Dagen innehåller både teori och praktik. För information och anmälan kontakta Marlène tel 040 549 88 84 senast 16.10.

Rädda Barnen/Öppna Förskolan: Kom ihåg! Vi tar gruppfoto tisdagen den 17 oktober kl.10.30 på Lyktan. Öppna Förskolan har Höstlovs stängt torsdagen den 19 och fredagen den 20 oktober. Ledare Gunilla Jansén, tel 0457 342 16 72.

Ålands aktiesparare: Place-

ringskväll onsdagen den 18 oktober kl. 19.00 i Ålands Hotell- och restaurangskola. Information från Andelsbanken/Opstock med marknadsöversikt och aktierekommendationer. Anmälan till tel. 633 361/ Dahlén-Backas eller till Folke Sjölund 0457 382 33 24.

Ålands synskadade: Höstmöte med stadgeenliga förhandlingar lördag 21.10 kl 12.00 på Ankaret. Lotteri och servering. Välkomna! Styrelsens förslag till budget och verksamhetsplan för år 2007 kan fås i svartskrift eller på kassett från HandiCampen, tel. 527 360.

DUV: Kom ihåg att anmäla dig till DUV:s syskonläget på Lottenberg 28-29 oktober. Anmälan till Susan på kansliet tel. 527 371 senast tisdag 24.10.

Mariehamns pensionärsförening: Bouléspelandet börjar onsdag 1.11 kl 13-15.00 i Baltichallen. Alla hjärtligt välkomna.

Veckan

OBS! Det händer

ONSDAG 11.10

Dagens namn

- Kom ihåg att gratulera Björn på namnsdagen!

Bio

- **Bio Savoy kl 18.30.** ”Bilar”. T. Filmen fick 3 stjärnor av Nya Ålands recensent.

Info

- **Föglö Degerby café kl 19.00.** ”Skogskvällar”. Information om aktuellt inom skogsbruket.

► ÖVRIGT

KAKEL- och MURNINGSARBETEN

m.m. utföres

F:ma Bo Fellman
tel 040 527 1540

Kvinnors rösträtt 100 år

- **Stadsbiblioteket kl 18.30-20.00.** Samtalskväll kring moderna kvinnliga författare eller kvinnoöden. Vladimir Nabokov; Lolita, Azar Nafisi; Att läsa Lolita i Teheran + fritt val, t.ex. Maria Küchen, Carol Oates, Mare Kandre, Monika Fagerholm.

Nöje

- **Arkipelag nattklubben kl 22.00.** Dj Tony.
- **Parks bar kl 21.00.** Trubadurunderhållning med Niklas Hoxell.
- **Dinos bar kl 22.00.** Made in Thailand.

Mässa

- **Lagtinget kl 9-16.00.** Sjöfartens dag, rekryteringsmässa.
- Kl 9.15-10.00. Sjöskolepresentationer.
- Kl 10.15-11.00. Rederipresentationer.
- Kl 11.15-12.00. Wårtsilä.

Teater

- **Lemland Granboda Pel-**

las kl 19.00. Soppteatern visar ”Blinda fruén och pigán hennes” av Joel Pettersson. I rollerna Jan-Erik Berglund, Erica Jansson, Mathilda Pettersson, Desirée Wilén och Elisabeth Överström. Regi Synnöve Westberg.

Öppet hus

- **HandiCampen Skarpansv. 30 kl 18.30.** För dig som är hjärtsjuk och närstående. Edgar och Stig finns till för dig som som önskar prata med någon.

TORS DAG 12.10

Dagens namn

- Kom ihåg att gratulera Valfrid på namnsdagen!

Bingo

- **PAF Casino kl 19.00.** IFK bingo.

Ekologiska veckor

- **Lumparlands andelshandel kl 14.00-17.00.** Provsmakning och information om ekologiska produkter.

Film

- **Ålands museum filmsalen kl 18.30.** Efter Bomarsundssällskapets höstmöte, som börjar kl 18.00, berättar Per-Ove ”Bolle” Högnäs om dokumentärfilmen om Bomarsund och visar delar av det färdiga filmmaterialet.

Företagarkväll

- **Jomala bibliotek kl 19.00-21.00.** För dem som redan är företagare och för dem som som funderar på att starta eget eller är intresserad av företagande. Jonny Mattsson, ombudsman på Ålands företagarförening och Daniel Dahlén, kommunsekreterare.

Internationella reumatikerdagen

- **Folkhälsans allaktivitets-hus kl 15.00-18.00.** Bamsebobarnen sjunger, information om våra rättigheter som patient av patientombudsmannen Marina Karlsson, presentation av ringen Fingerfärdig av Iréne

Grahn och kåseri med Matts Stenlund.

Nöje

- **Arkipelag nattklubben kl 22.00.** Bar dj.
- **Parks bar kl 21.00.** Trubadurunderhållning med Niklas Hoxell.
- **Dinos bar kl 22.00.** Made in Thailand.

Teater

- **Lemland Granboda Pel-las kl 19.00.** Soppteatern visar ”Blinda fruén och pigán hennes” av Joel Pettersson. I rollerna Jan-Erik Berglund, Erica Jansson, Mathilda Pettersson, Desirée Wilén och Elisabeth Överström. Regi Synnöve Westberg.

Öppet hus

- **Jomala Kyrkby högstadieskola kl 9.00-15.00.** Du får tillfälle att ta del av undervisningen, träffa lärare och övrig personal samt äta skollunch.

► LEDIGA PLATSER

Air Åland bedriver sedan oktober 2005 flygverksamhet med Mariehamn som bas. Med våra två SAAB 340 flygplan trafikerar vi Helsingfors med upp till fyra dagliga avgångar, sju dagar i veckan och Stockholm med två dagliga avgångar fem dagar i veckan. Vi utför även charterflygningar mot beställning. Företaget är i ett expansivt skede varför vi behöver förstärka vår organisation.

Till vårt Servicekontor på Mariehamns flygplats söker vi, för tillträde omgående

erfaren resesäljare

Servicekontoret i flygplatsterminalen fungerar som kontaktcentrum för våra kunder, både över disk och per telefon/e-mail. Huvudsakliga arbetsuppgifter är försäljning och bokning av resor, framförallt via telefon samt information till våra resenärer. Arbetstider är vardagar 8:30 – 17:00.

Vi söker en person med kvalificerad arbetserfarenhet från resebranschen. Goda språkkunskaper i svenska, finska och engelska är ett krav.

Närmare upplysningar om tjänsten lämnas av Linda Wilhelmsson, telefon 0457-313 49 89.

Ansökningar med meritförteckning skall sändas via e-mail till: linda.wilhelmsson@airaland.com **senast den 18 oktober 2006.**

Mer information om företaget och vår verksamhet hittar du på vår hemsida www.airaland.com

Växtodlingsaktuellt

från Ålands försöksstation

Väderdata

Nederbörd

aug 61 mm, normalt 72 mm

sep 63 mm, normalt 67 mm

okt 12 mm, normalt 69 mm

Avdunstning från fri vattenyta:

aug 89 mm

sep 41 mm

okt 9 mm

Medeltemperatur:

sep 13,9°C, normalt 10,8°C

okt 12,3°C, normalt 6,7°C

Effektiv värmesumma (5°C):

2006 (9/10) 1564°C

2005 (9/10) 1361°C

Äppelmognadstest från försöksstation, 10/10

Sort Mognad S

John Georg 6 (7/6) 13,6 8

Raika 7 (7/6) 13,2 7

Red Elstar 5 (6/4) 13,3 8

Rubinola 8 (8/7) 14,4 9

Santana 6 (7/5) 13,7 7

Mognadsgraden bestäms med hjälp av jodtest. Skalan är 1-10, där ett trädmogget äpple för lagring har en mognadsgrad på 4-5 och ett fullt moget äpple på 10 (=all stärkelse omvandlad till socker). För ett trädmogget äpple av en tidig sort för direkt konsumtion rekommenderas 6-7. Först anges medelvärde och i parentes anges högsta resp lägsta värdet, ex 3 (4/2). Sockret mäts som Brix % och med trycket avses hur mycket kg/cm2 skalet tål.

Insändare

Tillgängliga program?

Många har svårt att uppfatta vad som sägs i olika tv-program eftersom man besvärar av bakgrundsljud. Detta gäller framförallt ljud som förekommer samtidigt som tal.

Det innebär att musik, trafikljud och annat som egentligen är menat som en ”snygg ljudkuliss” kan komma att skymma budskapet i stället för att framhäva det. Radiolyssnandet är även svårt när bakgrundsljud används och många väljer därför att inte alls lyssna på radio.

Många av våra medlemmar inom Svenska hörsselförbundet påpekar regelbundet om olägenheten med bakgrundsljud i tv och radio. Detta innebär att tv- och radioprogram inte är tillgängliga för ett stort antal finlandssvenskar.

Förbundet har 2.200 medlemmar men man räknar med att hela 40.000 finlandssvenskar har svårigheter att höra. Har Yle ”råd” med att producera program där så många utestängs från utbudet?

Textning av tv-program underlättar, då kan även en hörselskadad känna sig fullt delaktig i

samhällsdebatter och kulturliv. Men även andra personer har nytta av textade tv-program, exempelvis personer som studerar svenska. Många hörselskadade är otroligt skickliga att läsa på läpparna. Budskapet går ännu mera förlorat då kameran flyttas bort från till exempel nyhetsuppläsarens ansikte.

En hörselnedsättning gör det svårare att skilja ovidkommande ljud från viktig information. Tal och bakgrundsljud flyter ihop. Det handlar inte om att musiken skall tystna, det handlar om att skilja på tal och musik.

I dagens samhälle är tv en av de absolut viktigaste informationskanalerna. Vi hörselskadade förväntar oss att alla tv-program textas, att kameran hålls på den person som talar och att ljudeffekterna tas bort vid tal. Även vi önskar kunna ta del av det digra utbudet som sänds i tv och radio.

Svenska hörsselförbundet (f.d. Förbundet Finlands svenska hörselskadade rf)

Birgitta Kronberg
förbundsordförande

Bo-Henry Simell
vice ordförande

TV-programmet

onsdag 11 oktober

7.00 Gomorron Sverige [68572695]
10.30–12.30 UR-program [7323492]
10.30 Garage – älska film! (R) [4985] **11.00** Ed Stone is dead (R) [64898] **11.25** Konstaktion (R) [5672546] **11.30** Living room (R) [8701] **12.00–12.30** Ramp höjdare [9430]
13.00 Rapport [24701]
13.05 Vid trummorna: Alex Riel (R) [797188]
13.35–14.00 Ninas historia (R) [920898]
15.25 En ryslig fästman [3576350] **FILM** Brittisk komedi från 1952. Ett slags förväxlingskomedi med de två förälskade, välbärgade ungarlarna Jack och Algernon. I rollerna: Michael Redgrave, Edith Evans.
17.00 Rapport [24630]
17.10 Gomorron Sverige [164430]
18.00 Plus (R) [7898] Även 14/10.
18.30 Krokodill [5817]
19.00–20.00 Bolibompa [3411]
19.00 Meg och Mog [95966] **19.15** Barndokumentären (R) [921072]
19.25 Jasper Pingvin [7867508] **19.30 Programstart:** Evas funkarprogram [85241] **19.45** Seaside hotell (R) [972546]
20.00 Bobster [512]
20.30 Rapport [343]
21.00 Packat & klart [324] Resemagasin. Även 12/10 och 14/10.
21.30 Mitt i naturen [695] Naturmagasin. Del 4 av 14.
22.00 Entourage [508] Amerikansk dramakomediserie från 2004. Del 2 av 22. Även 12/10.
22.30 Jakten på 90 miljoner [85614] Josefine Sundström reser genom Sve- rige inför Världens barn-galan.
22.35 Gosford Park [8444072] **FILM** Brittiskt drama från 2001. No- vember 1932. Till Gosford Park har sir William och lady Sylvia bjudit in släkt och vänner för ett jaktparty över helgen. I rollerna: Clive Owen, Helen Mirren, Maggie Smith.
0.50 Rapport [2853218]
1.00 Kulturnyheterna (R) [3845164]
1.10 Hem till byn (R) [4650522]
2.10–7.00 SVT24 [23178015]

10.30–16.00 24 direkt [61133527]
16.45 Babel (R) [7309072]
17.15 Sverige! (R) [3618633]
18.00 Perspektiv [89904]
18.20 Nyhetstecken [3065169]
18.30 Oddasat [69140]
18.45 Uutiset [9767879]
18.55 Regionala nyheter [3241695]
19.00 Aktuellt [71898]
19.15 Go'kväll [467324] Magasin.
20.00 Kulturnyheterna [27091] Även i SVT1 senare i dag.
20.10 Regionala nyheter [4021782]
20.30 Nya rum (R) [6275] Inredningsserie. Del 10 av 10. Ernst gör debut som sångare i samband med att Sven och Olles kolonistuga blir färdig. Höjdpunkter från säsongen. Även 15/10.
21.00 Programstart: Gunnels gröna [8256] Trädgårdsmagasin. Torsten på ön. Om en man som förvandlat en karg ö längst ut i Stockholms skärgård till en makalös trädgård. Del 1 av 6.
21.30 Säsongstart: Petteri på villövä- gar [7527] Reportageserie. Petteri Väänänen och hunden Elvi reser med husbussen ge- nom Sverige. Manliga mallar. Med bl a Tiina Rosenberg och Mika Myllylä. Del 1 av 6. Även 15/10 och 16/10.
22.00 Aktuellt [91614]
22.25 A-ekonomi [4884169]
22.30 Säsongsavslutning: Login [6411] Teknikmagasin. Del 8 av 8. Sladdar överallt och opålitlig uppkoppling. Johan Ågren fixar ett trådlöst nätverk. Test av digital radio och routrar. Även 14/10 och 15/10.
23.00 Nyhetssammanfattning [97985] Utrikes, inrikes och regionala nyheter.
23.03 Sportnytt [300074643]
23.15 Regionala nyheter [9230850]
23.25 Väder [8289643]
23.30 Robins [8275] Pratshow. I kväll medverkar Peter Sett- man. Del 8 av 10. Även 12/10 och 15/10.
0.00 Reprisstart: Helt hysteriskt (R) [2909] Brittisk komediserie. Del 1 av 8. I rollerna: Jennifer Saunders, Joanna Lumley, Julia Sawalha.
0.30–1.00 Existens (R) [5207589]

7.30–8.30 Barntrean [373782]
7.30 Ed, Edd & Eddy [385492] **8.00** Masken [386121]
8.30 Simpsons (R) [3207430]
9.55 Oprah Winfrey show [7912898]
10.50 Days of our lives (R) [6353879]
11.40 Everwood [1534140]
12.30 Ensamma hemma [4920237]
13.25 Lyckochansen [4775966]
13.50 Days of our lives [1163966] Även 12/10.
14.40 Oprah Winfrey show [8497782]
15.35 Par på prov Amerika [1435614]
16.30 Carl Jans änglar (R) [191140] Svensk realityserie från 2006.
17.30 Cityakuten [8175343] Amerikansk dramaserie från 2001. Även i natt.
18.25 Nanny [535695] Amerikansk komediserie från 1996–97.
18.55 Simpsons [909256] Amerikansk tecknad komediserie från 2002–03. Även 12/10.
19.25 Extreme home makeover [4589362] Amerikansk inredningsserie från 2004. I februari 2004 blev tonårs- tjejen Jhyrve Sears diagnostiserad med en ovanlig genetisk sjukdom.
20.25 Update [7797904] Nyhetsändning med väder.
20.30 Fotboll: Island–Sverige [74653492] EM-kval. Från Reykjavik.
23.15 Weeds [419237] Amerikansk komediserie från 2005. Del 5 av 10. Nancy får sig ett smakprov på hur livet som kriminell kan se ut.
23.55 Update [3639169] Nyhetsändning med väder.
0.05 Extra, extra! (R) [899928] Svenskt humorprogram från 2006.
0.35 Cityakuten (R) [9255639] Amerikanskt drama från 2001.
1.30 Sex and the city [2815096] Amerikansk komediserie från 1999.
2.00 Prison break [8655560] Amerikansk dramaserie från 2005.
3.00 Prison break [3148183]
3.50 That's life [7548541]
4.45 Drew Carey show [6671218]
5.10 Floor filler [2099541]
5.40 Floor filler [1280928]
6.05–6.55 Ellen DeGeneres [4556947]

6.50 Nyhetsmorgon [74342904]
11.00 Nyhetsmorgon efter tio [806121]
12.30 Pussel [4928879]
13.25 Hem till gården [698508]
13.55 Nyheterna [3020237]
14.00 Direkt: Dagens rätt [409072]
14.25 Nya tider (R) [850237]
14.55 Ordjakten [8416817]
15.50 Nyheterna [2575701]
15.55 Martha [1413492]
16.50 Lattjo lajban: Witch [8106072]
17.15 Doktorn kan komma (R) [6724140]
18.15 That '70s show [911091]
18.45 Förkväll [4090324]
18.55 Lokala nyheter och väder [7148527]
19.00 Förkväll, forts [858459]
19.45 Lotto med drömvinsten [8910188]
19.50 Lokala nyheter och väder [8381527]
20.00 Nyheterna och ekonomi- nyheterna [335362]
20.30 Veterinärerna (R) [334633] Svensk djurserie från 2004. Del 6 av 12. Hästen Pirelli har skadat bakbenet, kon Ramona har blivit förlamad och boxern Assar har drabbats av hornhin- neavlossning.
21.00 Bonde söker fru [938508] Svensk realityserie från 2006. Fyra singelbönder får hjälp att hitta kärle- ken. Del 2 av 12. Även 14/10.
22.00 Lost [669527] Amerikansk thrillerserie från 2005–06. Del 23 av 24. Efter att ha upptäckt något märkligt i havet gör Jack och Sayid upp en plan för hur de ska få tillbaka Walt. Även 16/10.
22.55 Nyheter [9991689]
23.35 IT-supporten [9661140] Brittisk komediserie från 2006. Även 14/10.
0.10 Osbournes [671744]
0.35 Vinnare: V64 [4752183]
1.10 Gulfkriget – medaljens baksida (R) [4617164]
2.15 Love my way (R) [2975541]
3.00 Nattöppet [2933102]
4.05 CBS 60 minutes (R) [9418034]
4.50 Lättlagat (R) [6669473]
5.15 Lättlagat (R) [6650725]
5.40–6.50 Nattöppet [2242314]

11.30 Om du var jag
Gränser. En programserie som tar upp små och stora frågor i livet.
11.45 Ett träds dagbok: Lönnen
Vi följer en lönns liv medan årstiderna växlar. Från lövsprickning, blomning, fröspridning, bladfällning till vinter- vila.
11.50 Formel 5 & 6
Ljus. Ljusets egenskaper. En serie om fysik och kemi för klass 5 och 6.
12.00–12.14 Ryska för resenärer
17.15 Kortnytt
17.16 Zon5: Park
Mobbning.
17.45 Buu-klubben
Lille kung Mattias. Del 9 av 26. Inga pussar, tack!
18.15 Tv-nytt
18.30 Gary Moore: Live från Montreux
19.25 Norge runt
Hästkarlen.
19.30 Leonardo
Propagandan och reklamen förändra- des kraftigt under 1900-talet.
20.00 Tv-nytt
20.20 Melita möter: Ilon Wikland
Tecknandet hjälpte mig att överleva, säger Ilon Wikland, skapare av Mio, Ronja, Karlsson, bröderna Lejonhjärta och många fler.
20.50 Tina – Sverige runt
Del 7 av 16. Äntligen hamnar kocken Tina Nordströms husvagn i sitt rätta element – på en campingplats. Tina sätter ihop en meny som är lätt att laga när man har ont om plats.
21.20 Spotlight
Granskar – ifrågasätter – klargör.
21.50 Dokumentären: Kan man dö i himlen
När Jonathan var åtta år tog hans pappa livet av sig. Inte länge efter självmordet konstateras det att Jonathan har can- cer och måste börja med en långvarig behandling. Med hjälp av mod, humor och öppenhet kämpar familjen sig ige- nom sorgen och sjukdomen.
22.45–23.31 Ögonabøj
Mer aktuell än någonsin. En talkshow med bland annat Stan Saamila, André Wickström, Heli Roiha och Thomas Perret.

5.55 Ettans mor- gon-tv [89004091]
9.15 Läkarna på landet [4591343] Normalt liv.
10.15–10.30 Finsk skol-tv: Världens skatter [9726053] Del 7 av 7. Pompeji.
11.00–11.05 Tv-nyheter [62430]
11.30 FST: Om du var jag [6131817] Gränser.
11.45 FST: Ett träds dagbok: Lönnen [6121614]
11.50 FST: Formel 5 & 6 [1229275]
12.00–12.15 FST: Ryska för re- senärer [16237] Alla talscener textade till ryska är med i repe- titionen.
12.30–12.45 Finsk skol-tv: Fin- ländska melodier Jr [62332] Del 3 av 5. Arvet efter Janne.
13.00 Tv-nyheter [26169]
13.05 Utfärder i Frankrike [782256] Del 5. Toulouse och Katarernas land.
13.35 Bon voyage! [7482275] Torguppköp och lunchdelika- tesser.
13.50 Alright? Alright! [7979430]
14.10 K-trappan [1649343]
15.00 Tv-nyheter [80527]
15.05 Mieheke [1983782] **FILM** Finsk komedi från 1936. I rollerna: Tuulikki Paananen, Tauno Palo.
16.20 Flickklubben [478411]
17.00 Tv-nyheter och ekonomi- nyheter [55578]
17.10 Prisma Studio [58140]
17.40 Nyheter på teckenspråk

[4071879]
17.45 FST: BUU-klubben [78904] Lille kung Mattias. Del 9 av 26.
18.15 FST: TV-nytt [744850]
18.30 Nyhetsrubriker [14188]
18.35 Seriestart: Naturstund: Vi manguster [2904633] Del 1 av 13. Familjeärenden.
19.00 Rädslans tid [5879] Under andra världskriget tvingades över 100 000 japaner i Förenta staterna åka till interne- ringsläger.
20.00 Finländska melodier [140] Klassicismen. Under upplys- ningstiden spred sig konstmusi- ken, som adeln idkade, också till borgarna.
20.30 Tv-nyheter och väder [30053]
20.55 Sportrutan och V5-travet [6251430]
21.05 Vikinglotto [6708459]
21.10 A-talk [373411]
21.55 Fjällrinjen: Värdefulla sekunder [6102633] En gång om året arrangerar Kinas statliga television en auktion, där det säljs reklamtid till utländska och inhemska företag.
22.50 Tv-nyheter [4857091]
23.00 Kulturnyheter [38891]
23.05 FST: Kvällsnytt [1329546]
23.10 I mördarens spår (R) [1973782]
0.05–0.15 Euronews [4173947]

6.30 Ylekax [96039324]
10.00 Revolver [85633]
11.00 Sudoku + Spelpåse [9930459]
12.20 Akuten [354492]
13.00 Ben Casey (R) [44695]
13.50 Aktuella tvåan: Europakväll (R) [42660782]
16.00 Superfarmen [5558]
16.30 Stallgänget [82459]
16.55 Kim Måne [9490701]
17.15 Pingu: Spela på istappar [7100140]
17.20 Lilla tvåan [76575]
17.50 Regionala nyheter [3068256]
18.00 Tv-nyheter och ekonominytt [79527]
18.15 Tvåans höstväder [3255898]
18.20 Finland express [70850]
18.50 Mamma, pappa, chef [9166091]
19.30 Svängiga djur [23427] Afrikanska elefanter.
19.35 Svett [855985]
20.00 Jope-show [1594] Del 6 av 6. Jope Ruonansuus humor är åter klädd i mörk kostym. På menyn står sketchunderhållning- ens storfest, rekommenderas ej för dönickar.
20.30 Flygplatsen [9985]
21.00 För några få skojares skull [44968] Del 5 av 6. "Skrik och hotelser". Suvi och Matias har skrivit om Kuusniemis byggprojekt i tidningen, vilket får Hakkarainen att förklara krig mot kyrkoherden.
21.50 Tv-nyheter, väder och sport [2314237]
22.05 Den mänskliga faktorn [7950481]
22.55 Dokumentärprojekt: Ett handslag med djävulen [616614] Roméo Dallaire var befälhavare för FN-trupperna i Rwanda år 1994. Han försökte för sin del få till stånd fred men kunde inte hindra massmordet. År 2004 återvände han till Rwanda.
0.25 Musik-tv [1008947]
1.10–1.55 Yle Live: Within Temptation [3766367]

6.25 Godmorgon Finland [85792169]
9.10 Vinstpotten [5822817]
10.10 Köpkanalen [3805324]
12.10 Sudoku [812695]
12.50 Beach soccer [276661]
13.15 MTV3 Chatt [1078169]
14.15 Pellekaija Pums Räddningspatrull [7334481]
14.25 Pellekaija Pums Räddningspatrull [2513017]
14.40 Rappa tag [387275]
15.05 Vinstpotten [4476966]
15.35 LA law [2615053]
16.30 Matstället (R) [846633]
16.40 Vinstpotten [2889324]
17.05 Emmerdale [815343]
17.35 De vackra och de djärva [413169]
18.00 Sexans nyheter, väder och sport [644237]
18.15 Nöjesnytt [449343]
18.30 Rum [861362]
19.00 Sjuans nyheter [855256]
19.15 Kauppalehtis ekonomiska nyheter [512898]
19.25 Dagens väder [2445985]
19.30 Dolda liv [685879]
20.00 45minuter [658850]
21.00 CSI [305817] Amerikansk kriminalserie. En polis omkommer i en blodig sammandrabbning med ett kriminellt gäng. Teamet undersöker Curtis och Brass andel i händelserna.
21.55 Vikinglotto och Joker [9250817]
22.00 Tians nyheter [672985]
22.20 Resultatrutan [8050966]
22.30 Ruben [694527]
23.00 Sanning eller myt [599898] Gamla myter spökar. Ett mindre allvarligt pro- gram om vetenskap.
0.05 Polischef Mannion [9611473] Amerikansk kriminalserie. Vittnen.
1.00 Nöjesnytt (R) [4039560]
1.15 Köpkanalen [9638909]
1.45–6.20 Den rätta [98870473] Dejta i MTV-natten och träffa Den rätta.
6.20 Köpkanalen [24718473]

ÅLANDS RADIO 91.3.MHZ
6.45–10.00 Gomorron. Programle- dare: Liv Örneryd. **6.50** Beträktelse. Av Sanna Tahvanainen. Även 18:15.
6.55 Ålandsnytt. **7.00** Aktuellt. **7.30** Ålandsnytt. **8.00** Aktuellt. **8.30** Ålandsnytt. **9.00** TT-nyheter. **9.02** Musikaletten: Andlig musik. **9.30** Ålandsnytt. **9.45** Sagostunden. I dag lyssnar vi till tredje delen av sagan Bortbytingarna, skriven av Helena Nyblom och uppläst av Astrid Olhagen. Veckans samtliga avsnitt även fredag 12:30. **10.00** TT-ny- heter. **10.02–15.00** Mitt på dan. Programledare: Tom Wiklund. **10.30** Ålandsnytt. **11.00** TT-nyheter. **11.30** Ålandsnytt. **11.40** Musik. **12.00** Ak- tuellt. **12.10** Musik. **12.15** Kulturen. Även 17:45 och lördag 9:30. **13.00** TT-nyheter och Ålandsnytt. **13.05** Lyssnarnas 10 i topplista. **14.00** TT-nyheter och Ålandsnytt. **14.05** Skrattsalva. **15.00** TT-nyheter och Ålandsnytt. **15.05** Spisa med radion. Direktsänt matlagningsprogram med radio-kocken Kimmo Mattsson. Red: Kjell Brändström. Även lördag 10:00. **16.00** Aktuellt. **16.15–17.45** Åland i dag. Programledare: Magnus Nilsson. **17.00** TT-nyheter. **17.02** Ålandsnytt. Även 18:03. **17.45** Kulturen. Repris. **18.00** Aktuellt. **18.03** Ålandsnytt. Repris. **18.15** Beträktelse. Repris. **18.30–19.00** Musik. **5.30** Musik.

TV ÅLAND

INFOKANALEN

Full fart del 2.

Framåtanda. Möt fyra kvinnliga entreprenörer som vägrar tro att Turist-Åland är out! För de har fullt i rummen. Nu? Det borde ju vara tyst lägsåsong!

Tunnel framtiden för Föglö

■**Vid alla** förändringar i samhället har det varit fördomar hos en del människor, så olika åsikter om tunnel till Föglö är helt naturligt. Det som vi idag ej kan eller vill vara utan har det funnits fördomar mot. Läs Föglöboken från 1950, skolfrågan i Föglö av **Viktor Bertell**. Vilket motstånd det var mot inrättandet av folkskolan.

När frågan om automatisering av telefonerna i Föglö var aktuell var en del av föglöborna ej intresserade. Vem

meddelar om till exempel när fiskköparen kommer, varifrån får vi veta senaste nytt och flera arbetsplatser försvinner. Vem vill idag vänta på ett rikssamtal flera timmar, när vi nu ringer från en obodd holme till hela världen.

När högstadiet börjande diskuterar i Föglö så framfördes också betänkligheter såsom att undervisningen blir sämre i en liten skola och att det är svårt att få kompetenta lärare till en skärgårdskommun. Nu har skärgårdseleverna samma

kunskapsnivå som övriga högstadieelever. Högstadiet har betytt mycket för befolkningsutvecklingen i Föglö.

Till alla tunnelmotståndare; tag fram skärgårdstrafiken med turlistor och en karta över skärgårdstrafikens linjer. Skärgårdskommunerna går ej att flytta men nya vägar och färjfästen med tunnel till Föglö är en satsning för framtiden. Nuvarande trafik är felplanerad och mycket dyr i drift. Sommartid körs 4 färjor

runt Föglö till Långnäs och 2 mellan Degerby och Svinö. Ser man ekonomiskt på dagens trafik så borde de flesta inse att detta slöseri med skattemedel inte kan fortsätta. En tunnel blir billigare i längden och ingen kappkörning genom Föglö till följande färja, men betydligt bättre trafik för flera av skärgårdskommunerna.

Skall skärgårdskommunerna klara sig i framtiden är det enighet och samarbete som gäller och för samarbete är

det bättre trafik mellan kommunerna som behövs. Med nytänkande i trafiken får både gamla och nya företag betydligt större arbetsområde och möjligheter att etablera sig i skärgården.

För pensionärerna räcker nuvarande trafik, men för yngre generationer är det avgörande vid val av bostadsort hur framtidens trafik ordnas. Ungdomen är framtiden för skärgården.

Alf Isaksson
Pensionär

Anna Politkovskaja är död

■**Luften är** hög och klar.

Kapellskärsbussen badar i sol, i radion gråter en fiol. Anna Politkovskaja är död, skjuten i sitt hem i Moskva av okända förövare.

Ålandsbåten har denna dag 179 passagerare ombord, månadens vin är sydafrikanskt.

Rysslands modigaste journalist tystas på presidentens födelsedag.

Det är ett självmordsuppdrag att skriva om terrorn i Tjetjenien.

År 2002 var den ryska arméns taxa för att inte våldta kvinnlig gisslan 200-400 rubel.

Vem skall nu uppdatera den informationen?

Våghöjden på Ålands hav är två meter. Jag mår lite illa.

Maken meddelar att barnen har fått hosta.

Anna Politkovskaja var inte rädd när hon utnämndes till landsförrädare i den statliga televisionen och ryska officerare krävde likvidering.

Hon blev rädd när hennes vänner började viska. Det mulnar plötsligt, kanske det blir regn.

Parfymieriet har specialpris på den nya doften: Creative Women.

Jag känner mig lite sjösjuk.

Katarina Gädnnäs
författare,
Kökar

Vem hanterar .ax-domäner?

■Finns det fler nameservrar än Ålcom som hanterar .ax-domännamn?

Gunlög Solax

Alt inte Barbro Sundbacks fel

■**Bästa** "Härskartekniker" **Krister de la Baskervilla**. Det finns massor av saker och företeelser som jag inte blir ett dugg förvånad över. Inte minst din insändare.

Jag har faktiskt ifrågasatt läsarnas och journalisternas häxjakt på **Barbro Sundback**. Tidningarnas läsares reaktioner kommer sig ju av vad journalisterna förmedlar.

Du ska komma ihåg att det är du och inte jag som påstår att "...är hon ingen häxa tvärtom den snällaste fe och samarit som inte ens existerat varken i saga eller verklighet."

Jag har sagt att hon "har varit och är en framgångsrik politiker, socialdemokrat och kvinna en självständig, klok och stridbar". Hennes politiska arbete har gått ut på att förbättra för

andra inte på att gynna sig själv. Ingen varken privatpersoner eller politiker skapar "massor av mögel runt om i landskapet." Ingen vad jag känner till tycker att "det är en ursäkt att fritt fram skapa ännu mer."

För övrigt står Barbro Sundback upp alldeles själv och hon om någon kan nog tala för sig själv utan min hjälp. Det är ju så

att du precis har gått i den massmediala fällan "som jag inte kan sluta att förvåna mig över."

Ålands omsorgsförbunds styrelse har kallat de berörda till ett gemensamt möte i november för att reda ut problemen som byggmästare **Bruno Fransson** påtalar i sin inspektion och rapport.

Men jag har läst media om

nya hus med problem. Och som medlem av planeringskommittén för Mariebad så är jag mycket bekymrad över att det börjar lossna kakel i äventyrsbadet redan efter tre år. Hur kommer det att vara efter 6 år?

Men en sak är säker. Det beror inte på Barbro Sundback och inte heller på Nyréns arkitektkontor.

Anne-Helena Sjöblom

Messa Nyan

0457-323 4444

● Men ojsan så gott det smakar med björnfilé till middag. Rekommenderas starkt! **040**.

● Är Daniel på Mp singel? Blondi. **040**.

● Måste verkligen hålla med @@@ – bredband är inte bara riktigt dyrt utan även riktigt långsamt här på Åland! Mvh **Missnöjd (sn)ålcomkund**.

● Du som undrade om Robert Näs-lunds (HITZ) nya skiva. Den får du köpa på pub Ettan. P.S. Den är mycket bra. **040**.

● Du din XXX. Flytta bort lokalbefolkningen från skärgården och låt nallen vara. Du borde uppsöka vård. Björnen hör inte hemma där. Ge mig din adress så åker jag till Brändö och fångar in den och dumpar den hos dig. Du har knappast varit dit ut heller så du ska nog bara hålla k-fen. **MVH Stadsbo som tycker skärgården är ett paradiso!**

● Igen mörka smala tjej, svarta jeans, svart jacka, köpte blommor på Torggatan, vid lite före 12 tisdag, gick in mellan Minimarket och Viking Line, jag kan inte glömma dig, vill träffa dig, du gick förbi mig vid Paf casino, du är jättesöt, kram på dig. **Nisse**.

● Appropå läxor, det finns inga belägg för att läxor gör barnen något gott. Så lätta på pressen i skolan och skippa läxorna. Låt barnen få ha sin fritid och även föräldrarna. **H. Mamma**.

● Grattis Sund, grattis till fotbollscupen. Duktigt. Och bra kämpat ni andra

skolor också huvudsaken ni hade kul. Häls **Mamma**.

● Du visste vad jag kände, du visst vad jag tänkte, du visst vad jag trodde på men ändå svek du mig. Tillägnad Robert. **040**.

● Vad står det under de svarta raderna i Air Ålands annons på sidan tio. **040**.

– I den tidning jag har framför mig finns inga svarta rader, men vissa rader i tabellerna är ganska mörka. Där står kolumntitlarna Dagar Avg. Ank. Flygnr. **Red**.

● Snart behövs det en riktig lågprisbutik på Åland så ni inte behöver åka till Sverige och handla. **KE HUD FLE**.

● Jag håller med Harry om att Roger Jansson bör övertalas att stanna i Helsingfors. Han är en mycket bra riksdagsman, men... ännu bättre är att fs kan utvecklas i lugn och ro utan Roger i Lagtinget. En återvändande Jansson i lagtinget tar en plats från någon yngre fs-kandidat. Fs behöver förnyelse. Rätt man på rätt plats! **040**.

● Du som tog min namnförsedda blå cykelbelysning utanför Strandnäs skola - jag finns i telefonkatalogen. Annars jagar jag dej till the end of time. **040**.

● Finns något mer svärfångat än bananflugor? **0457**.

● Ros och varma hälsningar till poliserna Clemens, Sjölund och den unga tredje polisen. För ert fina engagemang och samverkan att prioritera hemfridsbrott utförda av minderåri-

ga barn. Nu kanske framtida brott ej kommer att ske av barnen, tack vare ni pratade med oss och barnen. Mvh **3 tacksamma föräldrapar**.

● Tack, Britt L för att du tackade nej till riksdagen! Du behövs nog här på Åland! **0457**.

● Det behövs ett nytt sätt att tänka med alla fel som begåtts i lagtinget med det gamla sättet att tänka. Folkvalda på Åland är en stor klick okunniga politiker med få undantag. Det är snart dags gott folk att bilda nytt politiskt parti som gynnar alla. **KE HUD FLE**.

● Du arma, du stora, bruna, lurviga, lufsande stackars, stackars björn... **"Björn-medlidare"**.

● Jag älskar Tim <33<3. **Din 4ever**.

● Anglian var nog Knepens!! **040**.

● Vad hände med Lodjuret?? Snart är det nog väldigt tyst om Björne oxå! **050**.

● Kan inte alla snygga och sexiga åländska tjejer slå er ihop och göra en kalender? I så fall kan jag köpa en i julklapp! **Tomten!**

● Mjölks till pizza?? Väx upp din barnunge! En stor stark! **040**.

● Jag håller med. Stäng inte Alvas. Høj åldersgränsen på Arken på lördagar. Alvas rules! **040**.

● Ni rökare som känner er jagade/förföljda, vänta bara tills tobaken förbjuds, då börjar den riktiga förföljelsen. ;D **040**.

● Vi är några jägare i Brändö som

DAGENS BILD
Sänd MMS till 0457-3234444

● Vacker solbild. MMS från **040-72**.

byggt en fälla för björn och ämnar fånga den för förflyttning till ett ställe där den verkar ha många vänner! **9,3**.

● Bra program om hundar tisdag 15-16 i Ålands radio. Mvh. **Trogen lyssnare**.

● Du som ville träffa mig vid Arken ikväll. Vill du träffa mig ta personlig kontakt. Hälsningar **Emilia**.

● Jodå visst minns jag vem som ritade Mariebad, vem som byggde och vem som satt i planeringsgruppen och byggnadskommittén. Se för övrigt insändare. **Anne-Helena**.

● Fegt att klottra hakkors och sen skena där ifrån! Visa vad du står för då fega nazist! Hoppas polisen får tag på dig. **H. Bob**.

● Tycker att det ska säljas mer av alla "band"! Rosa, blå, röda (aids) och även droppen (rena hav). Skulle kunna finnas på diverse ställen i stan! **En som samlar**.

Nya Åland tar gärna emot insändare som e-post eller på diskett. Det går också bra att skriva eller faxa.

Adressen till Nya Åland är:
Pb 21, 22 101 Mariehamn
Fax:
(018)-23 449
Tfn:
(018)-23 444
e-post:
redaktion@nyan.ax

bland folk

Harriet Tuominen

Bättre död än död?

Ur ögonvrån såg jag något skymta på andra sidan vägen. Nya Godbyvägen alltså, som ligger utanför mitt arbetsfönster. Någoting vitt som rörde sig bland ormbunkar och halvtorrt gräs. Att det inte var en björn förstod jag. Fär-gen var fel. Men en hare på väg in i vinter-pälsen, kanske. För kroppen var vit men huvudet nästan svart. Och när det som inte var en hare vände rumpan till så såg jag att bakdelen och svansen på katten också var svarta. Vacker var den inte, men jag måste ändå hålla ett öga på den för att hindra den – med tankekraft – att hoppa ut på vägen.

Det är en ganska normal reaktion det där, att försöka hindra djur från att bli dödade på fel sätt. Vi vill inte att kor skall gå ner sig i kärr, men har inget emot att de tas av daga på ett slakteri så vi sedan kan äta upp dem. Samma är det med får, inte vill vi att de rivs av varg eller björn, men har ingenting alls emot att njuta av dem på middagsbordet. För ägaren handlar det inte bara om känslor utan också om pengar, naturligtvis. Men det är inte pengarna som styr när vi reagerar på att något inte går till på rätt sätt. Grannbladet hade, som exempel på just detta, i gårdagens tidning en härlig inter-vju med jaktlagets ordförande på Brändö. Han berättade att jägarna är helt eniga om björnen måste skjutas. Hade någon väntat sig något annat? Och motiverade varför björnen inte skall bedövas och flyttas till någon annan plats. – Med bedövningspil i sig riskerar den att springa ut i vattnet och drunkna. Och?

Jag vet att det är lätt att sitta i stan och förundra sig över folks blodtörstighet. Jag gör det ju i stort sett varje dag. Jag vet också hur det känns att få husdjur tagna av rovdjur. I min barndoms hemskog var det inte björn och varg som härjade. Men det fanns råv och det fanns hökar. Och vi hade höns, som de flesta andra på efterkrigstidens nyländska landsbygd. Äggen såldes för att ge pengar till sånt som inte gick att odla eller tillverka hemma. Så råvar och hökar var i högsta grad oväl-komna och mer eller mindre hatade om de lyckades med det som min syster och jag var satta att försöka förhindra, nämligen ta en höna. De gånger det lyckades kändes det extra tungt för att mamma gick miste om ägg-pengar samtidigt som hönan dog på ett så hemskt sätt.

Det är först långt senare som jag har försökt se saken ur den andra vinkeln, hö-kens och rävens. De kunde ju inte förstå att äggpengarna var viktiga. Och att hönorna inte tyckte om att dö på just det sättet. Så numera, med distans till livet i de vilda nyländska skogarna, tycker jag i alla fall att man skulle bedövningspil. Även om det finns en liten risk att nalle drunknar.

Vi på Åland är bland de friaste som finns

Åland i oktober är ett ganska lugnt ställe. Det andas koncentration och återhämtning, tystnad över kall-lare vatten. För oss som har privilegiet att bo här är det nu livet är som vanligast. Vi jobbar, vi vardags-älskar våra barn, vi börjar sticka sockor och träna på gym. Om vi lyfter blicken något kanske vi åker till Ikea över dagen, eller kollar på sista minuten-solre-sor. Denna stilla vardag vi lever i är en oerhörd, sällsynt raritet i världen. Vi ser inte det, efter-som våra grannar i öst och väst är nästan, nästan lika privilegie-rade ekonomiskt och socialt.

Ute i världen, läser vi, svälter barn ihjäl bara kilometer från hur mycket mat som helst. Mel-lan barnen och det som kunde hålla dem vid liv finns en gräns, och den gränsen bevakas av sol-dater på bägge sidor om murar och stängsel. Vapnen de bär blänker, väl-oljade, tunga, med axelremmar som skaver mot axeln. Under uniformerna klappar vanliga pojkhjärtan som längtar hem, som hellre skulle sitta på trap-pan utanför huset och lyssna på musik och dricka öl.

Kvinnorna med barnen som svälter säljer allt de har, också sig själva, sin värdighet, sina krop-par. Ibland till pojksoldaterna som längtar hem. Ibland till va-penhandlarna som sålde de väl-oljade tunga gevären. Ibland till dem som äger vapenhandlarna. Ibland till dem som byggde mu-rarna, som stängde in maten, som i luftkonditionerade rum diskute-rar hur makten ska fördelas om maten de svältande barnen behö-ver tillåts sippra över gränsen i väl kontrollerat bistånd. Vad är det för ställen jag pra-tar om? Alla, och inget. Så ser världen ut där man har säkerhetspolitik.

På Åland har vi demilitarise-ring. Jag vill inte säga att det är bara demilitariseringen som håller oss säkra. Det finns säkert saker att säga om förändringen av vapensystem, geopolitik och finländsk försvarsmakt.

Det fantastiska med demili-tariseringen är att den befriar människan från behovet att skydda sig mot potentiella och påhittade faror. Vi kan inte och får inte bry oss om soldaterna och vapnen. Vår vardag består i vår vardag. Våra rädslor och vår oro handlar om det som är vik-tigt, om jobben, skolan, vägbyg-get utanför huset. Ingen pojk-soldat med tungt vapen över axeln kommer och säger till oss vart vi får och inte får gå, så vi får tänka själva. Vi är fria från den militära utvägen att lösa våra problem, så vi grälar oförtrutet i flera år innan vi fattar stora beslut.

Där ute i den andra världen finns alltid möjligheten. Med den militära möjligheten kom-mer det militära hotet. Med ho-tet kommer rädslan. Med räd-slan kommer behovet att skydda sig. Med självförsvaret växer hotet. Jag tycker att vi på Åland bor-de vara föremål för närgångna studier av beteendevetare och sociologer som kunde under-söka vad som händer med män-niskor som måste släppa alla tankar på militärt övervåld och militärt skydd. Jag vill veta vad som händer med ett samhälle som bara gör sitt och inte ska-dar någon annan, och som per definition saknar möjlighet att som samhälle utöva våld mot ett annat samhälle.

Visst kan man tycka att vi står här som idioter på våra holmar, med blottade strupar och utan missiler. Å andra sidan: är inte vi demilitariserade ålänningar bland de friaste människor som finns? Ingen axelrem skaver mot våra axlar, ingen riktar ett vapen mot våra ansikten. Ingen kräver av oss att döda i någon annans namn.

NINA FELLMAN
nina.fellman@nyan.ax
528 441

KOMMENTARER
TILL LEDAREN
www.nyan.ax

I lugnet. Vi på Åland har det närapå unika privilegiet i världen att vi kan leva våra liv helt utan militär inblandning eller påverkan. Foto: ERKKI SANTAMALA

klippt & skuret

På ledarplats i Dagens Nyheter diskuteras bak-grunden till kärnvapenupp-rustningen i världen. "Hur har det kunnat gå så här illa? Hur har först Indien och Pakistan, sedan sannolikt Nordkorea och inom några år troligen Iran kunnat kasta alla nedrustningssträvanden över ända? Frågorna blir inte mindre allvarliga av det faktum att det

för ungefär tio år sedan fanns en påtaglig optimism eftersom bitarna höll på att falla på plats. Men så kom Indien och Pakistan ut på banan, och sedan dess har det gått utför. En förklaring är det farliga ointresse som visats nedrust-ningsfrågorna – vid FN:s stora toppmöte förra året lyste de exempelvis helt med sin från-

varo. Det är också tydligt att det system som byggts upp kring ickespridningsfördraget inte längre åtnjuter förtroende. Den grundläggande tanken i avtalet är att de ursprungliga kärnvapenmakterna ska få förbli kärnvapenmakter samtidigt som alla andra åtar sig att inte bli det. Men för att få detta privilegium har de ursprungliga kärnvapen-

makterna åtagit sig att nedrusta, och det är ett åtagande som läm-nar åtskilligt övrigt att önska. I stället för nedrustning ser vi upprustning, i stället för utfas-ning ser vi modernisering. Det är en dubbelmoral som de stater som vill in i den nukleära klub-ben inte är sena att utnyttja.

Grundad 1981. Utkommer måndag, tisdag, onsdag, torsdag och fredag. Medlem av Tidningarnas förbund. Kontrollerad upplaga 2005: 7.256 ex.

FÖRLÄGGARE
Nya Ålands Tidningsaktiebolag
ADRESS
Pb 21, 22101 MARIEHAMN
Uppgårdsvägen 6
Öppet mån-fre kl 8.30-16.15
KONTAKTER
Tfn (018) 23 444 (kl. 8.30-16.15)
Nyhetstips: tfn 0457-313 4444
Annonssavdelning och administration: fax (018) 23 450
Redaktion: fax (018) 23 449

Nya Ålands hemsida
www.nyan.ax
DISTRIBUTION
Blir du utan din tidning ring Posten, tfn 636 751 (kl 7.00-8.30) eller Nya Åland, tfn 23444 (efter kl 8.30)
REDAKTIONEN
Chefredaktör & ansvarig utgivare: Nina Fellman tfn (018) 528 441
nina.fellman@nyan.ax
Ansvarig nyhetschef: Ulf Weman tfn (018) 528 442

redaktion@nyan.ax
Arkiv: Marita Smeds tfn (018) 528 465
arkiv@nyan.ax
Familjeredaktör: Maj-Len Lindholm tfn (018) 528 449
Kulturredaktör: Jan Kronholm tfn (018) 528 466
kultur@nyan.ax
Sportredaktör: Malin Tillström tfn (018) 528 478
sport@nyan.ax

ANNONSAVDELNINGEN
Annonssärenden: Delice Lindegren annons@nyan.ax tfn (018) 528 457
ADMINISTRATION
VD: Stefan Norrgrann tfn (018) 528 447
stefan.norrgrann@nyan.ax
Ekonomichef: Katrin Lindqvist tfn (018) 528 446

Prenumerationer: Margareta Sävstrand tfn (018) 528 443
prenumeration@nyan.ax
TRYCKERI C-Print Ab, Mariehamn, ISSN 0359-1414
PRENUMERATIONSPRISER
1.1.2006
Fortlöpande helår..... 159 €
halvår..... 85 €
kvartal 44 €

STOPPTIDER FÖR ANNONSER							
Publicer- ingsdag	Eller text & mindre annonser	Annonser större än 600 mm	Färg- annonser				
Månd	fre	kl 12	tor	kl 14	fre	kl 14	
Tisd	mån	kl 12	fre	kl 14	fre	kl 14	
Onsd	tis	kl 12	må	kl 14	må	kl 14	
Torsd	ons	kl 12	tis	kl 14	tis	kl 14	
Fred	tor	kl 12	ons	kl 14	ons	kl 14	
Target: onsdagar kl 12.00. Tel. 0600-9-1219							

Kartorna i Nya Åland är publicerade med tillstånd av Lantmäterverket. © lantmäterverket, tillstånd nr 364.

